

NOVOMESKA KOMUNA V POČASTITEV 20. OBLETNICE ZACETKA REVOLUCIJE

Sposobni smo sami odločati o tem, kaj je napredno

Toplo pozdravljen od skoraj pet tisočih prebivalcev iz mesta in bližnje okolice, je na nedeljskem slavnostnem zborovanju ob 29. oktobru, prazniku občine Novo mesto, govoril domačin in prvoborec tovariš Niko Šilih, član republiškega Izvršnega sveta. Sprejel je tudi raport komandirja čete stotih tabornikov, mladincev in starih borcev, ki so šli v nedeljo zjutraj na pohod po poti I. novomeške čete z Brezove rebri in Frate na Bučko, ki jo je pred 20 leti prehodil tudi tovariš Šilih kot borec takratne prve novomeške partizanske grupe.

Potem ko je opisal pomen 29. oktobra, ki simbolizira vstajo na področju Novega mesta — spomin na dan, ko je novomeška partizanska grupa krenila z Brezove rebri in s Frate v napad na Bučko — je tovariš Šilih zlasti podčrtal usodno razkospanje slovenskega naroda v letu 1941. Revolucionarne izkušnje Komunistične partije, njen politični ugled, sposobnost in zavest zgodovinske odgovornosti so povezale vse sile odpora v OF za enotno, organizirano borbo proti fašizmu, proti okupatorju in za narodnostni obstoj. V tej borbi si je Dolenjska priborila častno mesto v izpolnjevanju svoje revolucionarne dolžnosti, še posebno mesto pa si je priborilo Novo mesto, ki je

predstavljalo posebno v začetku vstaje center celotne revolucionarne dejavnosti na Dolenjskem.

»S ponosom lahko ugotavljamo, da je Novo mesto v tej dobi bilo strnjeno kakor en človek in da so ostale skrite italijanskemu okupatorju celo akcije, ki so bile sicer za vse prebivalstvo javne... Novo mesto je postalo splet štehtih ilegalnih vezi in aktivnosti. Vsaka hiša, slednji lokal je postal mesto, kjer so se sestajali aktivisti. Okupatorju ni uspelo nikjer najti slabega mesta revolucionarnih sil, preko katerega bi prodrli v vso široko ilegalno aktivnost Novega mesta,« je med drugim dejal tovariš Šilih, ko je opisoval delež dolenjskega središča organizirane revolucionarne dejavnosti pred dvajsetimi leti in njegov pomen za ožjo in širšo Dolenjsko. Nato je podrobneje govoril o položaju na Dolenjskem v času, ko so Nemci objavili razglas o razmejitveni črti v Spod. Posavju. Prav tako je podrobneje govoril o sklepu Glavnega poveljstva za napad na Bučko in o zbiranju partizanskih grup na področju Smarjeta-Mokronog v oktobru 1941. Opisal je napad na Bučko, pri katerem so izgubili Nemci 17 ranjenih in 13 mrtvih, v borbi pa je padel tudi prvi partizan na Dolenjskem.

»Uspehi in neuspehi so dali revolucionarnemu poletu še večji zagon,« je nadaljeval tovariš Šilih. »Se

bolj odločno so se strnile osvobodilne sile. Takoj po tej borbi se je že pričelo z organizirano pripravo formiranja novih enot. Vrsta borcev je bila pripravljena, da z orožjem v roki gredo v partizane. Okrožni komite je določil 3. januar 1942 za začetek širokega mobiliziranja novih borcev. Prišel se je množični odhod v partizane. Pričela se je splošna vstaja na Dolenjskem.»

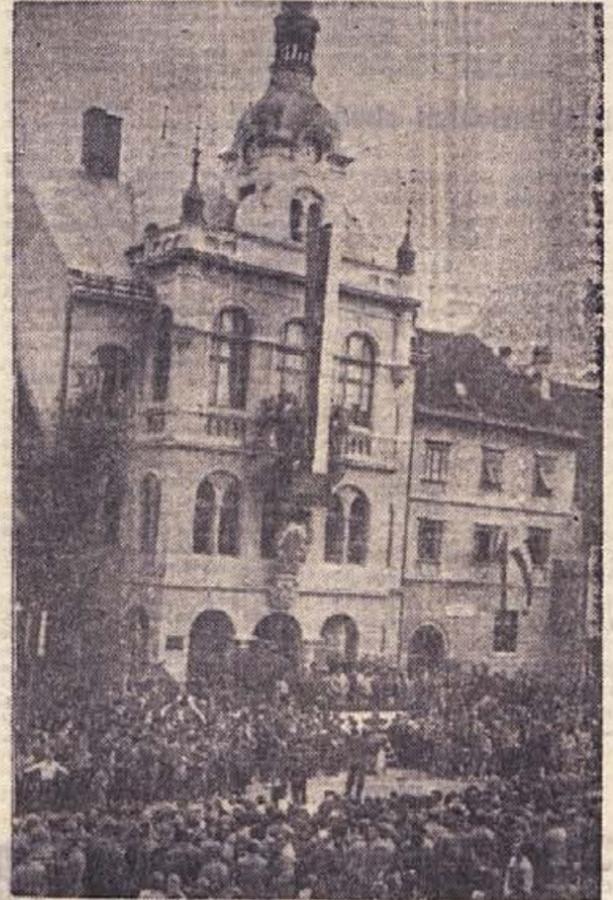
Ko je nato opisoval leta zmage in novih naporov pri premagovanju ekonomskih težav, je tovariš Šilih opozoril, da so naši narodi v preteklih 20 letih nešteto uspešno dokazali svojo zrelost. Dvajsetletnica revolucije nas spominja zato tudi na neprestano borbo za človeka, za njegovo dostojanstvo in za svobodno družbo. Uspehe te sproščene ustvarjalnosti vidimo na vsakem koraku v kateremkoli delu Jugoslavije, pa tudi v samem Novem mestu, ki prav za svoj letošnji praznik odpira nove objekte in gradbišča. Se važejši kot gospodarski razmah pa so novi družbeni odnosi, odraz ustvarjalne aktivnosti državljana naše skupnosti, delavca in graditelja-upravljavca.

Ogromen moralno-politični ugled Jugoslavije, ki si ga je pridobila v preteklih 20 letih, nas je v teh težkih časih, ko živimo sredi nevarnih manifestacij vojaške moči, postavil na čelo zahtev stotin milijonov ljudi raznih narodov v apelu za mirno reševanje problemov, proti vojni in uničenju, proti merjenju bogastvskih sil. Zato je tudi že kar smešna skrb za usodo jugoslovanskih narodov, ki se kaže zdaj z vzhoda, zdaj z zahoda.

»Na vsak način je ta pretirana skrb popolnoma odveč in to lahko mirno izjavimo vsakomur, ki si dela

skrbni okoli naše svobode... O teh stvareh smo brez dvoma nešteto dokazali, da znamo o tem sami odločati. Prav tako naši narodi in naša država vsak dan dokazujejo, da smo sposobni sami odločati o tem, kaj je napredno in to tudi z vsemi silami podpiramo, kakor smo tudi z vsemi silami proti vsem negativnim pojavom v sodobnem svetu. Mislim, da lahko vsakomur, ki ga tarejo skrbi za našo pot in neodvisnost, mirno povežmo, da svobodno korakamo s svojim jugoslovanskim korakom in da ne čutimo nobenih potreb, da bi se učili drugih koračnic. Ta naš korak pa je korak, ki gre lahko vstric z vsem, kar je napredno v svetu, a se razhaja z vsem, kar ni takšno.»

S temi besedami in pozdravom za občinski praznik je tovariš Šilih zaključil svoj govor.

Z nedeljskega slavlja v Novem mestu: pogled na del množice pred začetkom slavnostnega zborovanja

Z ljubeznijo zgrajen spomenik

Semič tako še ni bil urejen, kot je bil za zadnjo prireditev ob letošnjem praznovanju krajevnega praznika. Zaključna prireditev, združena z velikim ljudskim zborovanjem in odkritjem spomenika, je bila hkrati tudi največja prireditev in zaključek velike prostovoljne delovne akcije prebivalstva nekdanje semiške občine. Nad deset tisoč ur prostovoljnega dela so dali prebivalci za postavitev spomenika in ureditev okolice spomenika ter trga. Za sam spomenik so razen tega zbrali še nad dva milijona dinarjev.

Na slavnostnem zborovanju, katerega se je udeležilo nad 2000 ljudi, med njimi predstavniki okrajnega odbora SZDL Novo mesto, občin Črnomelj in Metlika ter drugi, je govoril podpredsednik Izvršnega sveta LRS in ljudski poslanec dr. Joža Vilfan. Najprej je poudaril, da je ta spomenik, ki so ga zgradili z veliko ljubeznijo dokaz, da je zavest ljudi še prav taka, kot je bila pred 20-timi leti. Podčrtal je velik prispevek teh krajev in številne žrtve za stvar revolucije. Spomin na padle borce ni samo spomin na umrle, temveč je veliko več. To je spomin na 170 mladih ljudi, ki so zavestno žrtvovali svoja življenja za velike namene revolucije, za hotelo novo življenje. »Vaše skupno delo pri tem spomeniku,« je poudaril tovariš Vilfan, »je simbolični odraz našega sedanjega življenja in potrditev tega, za kar smo šli v boj pred dvajsetimi leti, življenja, v katerem s kolektivnimi napori ustvarjamo pogoje za še boljše življenje.« Zatem je doktor Vilfan omenil, da prav ob dvajsetletnici revo-

lucije pripravljamo novo ustavo, ki bo uzakonila vse pridobitve revolucije in bo vedno in povsod spomenik vsem padlim za te cilje. Ob koncu se je tovariš Vilfan dotaknil še mednarodnega položaja in podčrtal, da živimo v svetu, kjer je veliko napetosti. Nihče bolj kot mi ne želi graditve miru, zato dajemo velike skupne napore za odstranjevanje vzrokov napetosti, ki jih bomo še stopnjevali in z vsemi silami pomagali graditi mir v svetu.

Po končanem govoru je

dr. Joža Vilfan odkril spomenik padlim borcem. Takoj nato je mogočno zadoneja borbeno pesem Invlidskega pevskega zbora iz Ljubljane, tej pa so sledile recitacije učenk iz Semiča. Pri slavnosti je tudi ves čas sodelovala godba na pihala iz Metlike. Dež, ki se je od časa do časa ulil, je nekoliko motil, vendar ni zmanjšal slavnostnega razpoloženja številnih udeležencev zaključne prireditve ob letošnjem praznovanju krajevnega praznika v praznično odetem Semiču.

Če občinski odbor SZDL sklepa

Občinski odbor Socialistične zveze v Črnomlju je pripravil delovni načrt za zimsko obdobje v letošnjem letu. Obiskali bodo vse krajevne organizacije Socialistične zveze, da bi poživili delo v njih. V vseh organizacijah, kjer je bilo pred letom opaziti nedelavnost, bodo sklicali množične sestanke članov in se z njimi pogovorili o vzrokih. Delo sekcij v občini bodo poživili tako, da bodo članom Socialistične zveze povsod prikazali, kako je reševanje problemov odvisno od njih samih in od moči krajevne skupnosti. Socialistična zveza bo nudila kar največ pomoči vsem organom družbenega upravljanja. Se posebej bodo pomagali novim šolskim odborom in krajevnim odborom, ki so bili izvoljeni šele pred nedavnim. V vseh večjih organizacijah Socialistične zveze bodo razlagali osnutek nove ustave, pomagali pa tudi v pripravah na občni zbor DPM, Ljudske mladine, Ljudske

tehnike ter v pripravah za konferenco žena. Načrt vsebuje dovolj nalog. Precejšen del jih že uresničujejo, zato laško pričakujemo lepe uspehe.

KRMELJ: veliko znižanje cen premoga!

Krmeljski rudnik je uspel znižati prevozne stroške in prodajno ceno premoga. Če pošljejo tona premoga v Novo mesto, dobi potrošnik premog v kosih za 610 dinarjev ceneje, v kockah za 580 in v »orehu« za 410 dinarjev ceneje kot lani. Za prevoz pa plača kar 210 dinarjev manj. Ker kakovost krmeljskega premoga poznamo, velja izkoristiti te ugodnosti.

Pravilniki z objektivnimi merili

Večmesečne razprave o novem načinu delitve dohodkov in nagrajevanju po delu so rodile sadove tudi v krmeljskem rudniku. Po pravilnikih, ki so jih izdelali na osnovi objektivnih meril, so že začeli obračunavati, vendar je to samo poskus,

Tovariš Miha Marinko na Bučki

Tik pred zaključkom današnje številke smo dobili v tiskarno — v torek dopoldne telefonsko sporočilo z Bučke, da se je ob 20-letnici partizanskega napada na nemško postojanko v tem kraju zbralo na veliko slavlje približno 5000 ljudi. Med gosti je bil tudi predsednik Ljudske skupščine LRS tovariš Miha Marinko. Obširneje bomo o proslavi na Bučki poročali prihodno.

Slovesno praznično vzdušje

za novomeški 29. oktober in 20. obletnico revolucije

Zelo slovesno sta Novo mesto in novomeška komuna počastila letošnji 29. oktober, praznik novomeške občine, saj so bile vse prireditve hkrati namenjene tudi 20. obletnici začetka revolucije. Ze pred nedeljo je bila v mestu vrsta prireditev in razstav, člani Zveze borcev in drugih množičnih organizacij pa so okrasili vse spomenike iz let NOV v občini. Okrašena so bila tudi obeležja znanih borcev. V Novem mestu so v Veliki občinski organizaciji ObLO in občinskega sindikalnega sveta LRS v nedeljo dopoldne položili slavnostni pa se je udeležilo več sto šolskih otrok. Slavnostne ste občinskega odbora so se v nedeljo dopoldne udeležili vsi občinski obeh zborov ObLO in ObKO: član republiškega Izvršnega sveta Niko Šilih, sekretar OK ZKS Franc Pirko, podpredsednica OLO in. V. Prkovič, predsednik predstavniški JLA in drugi. O slavnosti 29. oktobra za novomeško komuno in rasti Novega mesta je govoril predsednik OLO Ludvik Golob.

Ze med sejo ljudskega odbora je bilo na ulicah Novega mesta živo živahnost. Ob 10.30 je prišlo na cilj pred tribuno 17 tekmovalcev, kmalu nato pa še 21 tekmovalcev »Tekla 29. oktobra«, zdaj že tradicionalne prireditve v počastitev občinskega praznika. Kmalu po 11. uri je bil mimohod udeležencev I. delavskih spornih iger Novega mesta; več tisoč ljudi jih je toplo pozdravilo, posebno mladini pa so bili všeč rekviziti športnikov-delavcev in uslužbencev: veslaški čoln, uteži ter pribor in pokali drugih športnih panog. — Trofeje so zmagovalci prejeli malo prej v sindikalnem domu.

Po mimohodu je prispelo na okrašeni trg sto tabornikov, mladincev in starih borcev NOV — rezervnih oficirjev, ki so spremljali pohod I. novomeške in mokronoške čete na poti s Frate na Bučko. Mestna godba je dvigala razpoloženje, zborovanje pa je nato začel predsednik občinskega odbora SZDL tov. Tone Počrvina, med katerimi so bili tudi član republiškega IS tov. Niko Šilih, sekretar OK ZKS Franc Pir-

kovič, predstavnik OLO in ObLO, JLA in množičnih organizacij, ljudski poslanci in drugi. Potem ko je tovariš Šilih sprejel raport čete s pohoda Frate-Bučka, je spregovoril množici skoraj 5000 ljudi, po končanem govoru pa je mladina nadaljevala pohod na Bučko, kamor je prispela v torek dopoldne, skupaj z mladino in taborniki iz Mokronoga.

S koncertom mestne godbe na pihala na Glavnem trgu je bilo nedeljsko slavlje zaključeno. Veliko Novomeščanov se je v torek dopoldne udeležilo tudi proslave na Bučki, s katero so po prvi akciji svoje partizanske čete tesno povezani.

VREME

Za čas od 1. do 13. novembra

Približno od 6. do 8. novembra deževje z ohladitvijo, pozneje v višjih legah sneg. Naslednje padavine okrog 13. novembra. V ostalem pretežno suho oziroma lepo vreme.

Zavidljive številke črnomaljske BELOKRANJKE

V septembru smo že poročali o tem, da je kolektiv Belokranjke iz Črnomolja kot prvi v okraju izpolnil letni proizvodni plan. Prizadevni kolektiv pa ni ostal samo pri tem uspehu. Z nekaj časa se ukvarjajo z inženjerskim programom, ki bi jim omogočil znatno povečanje proizvodnje pri dokaj skromnih investicijskih sredstvih. Kar oglejmo si številke: s 36 milijoni dinarjev bi nabavili v ino mestu sodobno strojno opremo, približno 44 milijonov dinarjev pa bi porabili za ureditev proizvodnih prostorov. S

tolikšno investicijo bi v letu 1962 Belokranjka dosegla milijardo dinarjev bruto proizvoda in se uvrstila med prve belokranjske milijarderje! Zaradi boljše organizacije dela so proizvodni uspehi v letošnjem letu zavidljivo narasli, pa tudi številke za prihodnje leto obetajo veliko: pri sedanji opremi so po prvotni oceni planirali v letu 1962 320 milijonov dinarjev proizvodnje. Uspešna izpolnitev letošnjega plana dobre 3 mesece pred rokom pa je dokazala, da bodo prihodnje leto lahko ustvarili 500 milijonov dinarjev vrednosti.

Odkar dela v kolektivu 200 ljudi, se je močno razvilo družbeno politično in strokovno delo. Vsak teden se na določen dan redno sestajata strokovni kolegij in upravni odbor DS, enkrat na mesec DS, upravni odbor sindikalne podružnice in mladinski aktiv, dvakrat na mesec pa organizacija ZK. Po potrebi so ti sestanki tudi pogostejši. Sej upravnega odbora in posvetovanj strokovnega kolegija se udeležujejo predstavniki vseh organizacij v kolektivu in vseh komisij DS. Na ta način so zagotovili vsilkliditev dela.

Od vsega je v kolektivu največ zalega točna evidenca proizvodnje, ki vsak dan sprudi nudi točne podatke o zaposlenih, o količini proizvedenih izdelkov in o njihovi vrednosti. To ustvarja potrebne pogoje za nenehno spremljanje storilnosti dela in hkrati omogoča pravočasno ukrepanje, če je to potrebno.

Ze maja letos so uvedli popolno nagrajevanje po delu. Vsak delavec v proizvodnji je plačan po količini in kakovosti izdelkov. Novi pravilnik o delitvi čistega dohodka in pravilnik o delitvi osebnih dohodkov so že pripravili, zaradi ustanovitve krojaškega obrata na Vinici pa ga bodo morali popraviti in prilagoditi.

Lepi turistični obeti

V bodočnosti se dolini Krke obeta sistematično turistično urejanje, ki bo to v precejšnji meri še nekaj "devisko" področje s likmi naravnimi lepotami odprto sodobnemu turizmu. Urejanje in modernizacija cestnega omrežja s.a se začne a že pred leti in dobivata vse bolj dokončno podobo. Naj omenimo samo asfaltiranje cest od Ivančne gorice preko Krke in Žužemberka do Novega mesta, ki bo odprlo najlepši predel te doline. Znani turistični objekti: Hotel Grad Otočec, Dolenjske-Smarješke in Čateške Toplice ter vrsta gradov in zgodovinskih spomenikov bodo privabili množico turistov še posebej zato, ker se obeta rekonstrukcija Dolenjskih in Čateških Toplic.

Proizvodnja po realnem planu

Delovni kolektiv mizar-ske delavnice v Trebnjem upa, da bo plan realiziral do konca leta, kar je povsem v skladu z njegovimi možnostmi in načrti. Zdaj urejujejo prostore za novo politirnico. Zgradili jo bodo s prostovoljnimi delom.

KOLEKTIVU »PLANINA« GRE NA BOLJE

28 čevljarjev v podjetju »Planina« v Črnomlju bo letos obrnilo in predelalo v čevlje precej usnja in ustvarilo 23 milijonov dinarjev proizvodnje. V prvem četrtletju so delali še izključno za industrijo obutve »Bore« v Dolenjskih Toplicah, ki jim je pomagala iz težavnega položaja, v katerega so zašli zaradi nespretnega vodstva lani. Nato se je obrnilo na boljše. Če jih boste vprašali, kako in zakaj, vam bodo kar hitro odgovorili: včasih nas je bilo 34, pa smo naredili mesečno po 500 do 600 parov razne obutve, danes pa nas je 28, pa izdelamo mesečno 800 do 1000 parov zahtevne,

kvalitetne obutve. V tem je vsa skrivnost. Ko so namesto dotedanje urne meзде uvedli plačevanje po akordu, se je stanje takoj izboljšalo.

Te številke so dokaz, da se je storilnost v Planini močno povečala in da je kolektiv pod boljšim vodstvom našel v sebi dovolj moči, da je premagal vse težave. Ker so prostori zelo tesni, so začeli letos dograjevati skladišče, da bi pridobili nekaj proizvodnega prostora. Skladišče jih je v surovem stanju, kakršno je zdaj, veljalo 526 tisočakov, veliko pa je kolektiv prispeval tudi s prostovoljnimi delom.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

»Nihče ne daje atomskim državam pravico, samo zato ker so velike in atomske, da se ne menijo za pravice in koristi drugih narodov, neposredno prizadetih zaradi atomskih poskusov in njihovih posledic,« je dejal jugoslovanski delegat v OZN Miša Pavičević, ko je govoril v Političnem odboru. Ta odbor je namreč sklenil začasno odložiti razpravo o atomskem orožju in takoj začeti obravnavati predlog šestih držav — Jugoslavije, ZAR, Gane, Etiopije, Nepala in Indije — ki nujno poziva vse države, naj opustijo nadaljnje atomske eksplozije. Pred tem je Generalna skupščina OZN sprejela resolucijo Političnega odbora, ki poziva sovjetsko vlado, naj ne napravi poskusa s 50-megatonsko bombo.

Napetost med obema blokoma še vedno noče popustiti. Tuje časopisne agencije sicer poročajo, da bo verjetno prišlo do drugih pogajanj med zahodnimi in sovjetskimi zastopniki v Moskvi. Toda vedno se zgodi kaj neprijetnega, kar ponovno zaostri odnose. Po navadi izvirajo te neprijetnosti iz prav na videz malenkostnih dogodkov, iz želje ene ali druge strani, da bi pokazala drugi da "se ne boji", da "trdno vztraja pri svojih pravicah" in tako dalje.

Tako zdaj ZDA izjavljajo, da je Sovjetska zveza odgovorna za enostranske akcije vzhodnonemških oblastev, da bi preprečila dostop uradnih ameriških osebnosti v civilni obleki v vzhodni Berlin. Po isti izjavi zahodnjaki namreč nočejo kazati svojih osebnih dokumentov vzhodnonemškemu organom.

Da bi bila ta izjava bolj razumljiva, je treba povedati, da je v zad-

njih dneh prišlo na mejnem prehodu v Friedrichstrasse v Berlinu do incidentov, ko so zahodni, predvsem ameriški funkcionarji v civilnih oblekah hoteli iti v vzhodni sektor mesta, ne da bi pokazali legitimacij. Povožaj se je tako zaostril, da so Američani in Rusi z obeh strani pripeljali tik do meje tanke, da so helikopterji in transportna letala preletavala nizko nam mejo in lanki. Skratka, nepotrebnost zaostritev, ki pa vpliva na

dovine: Tuhačevskega, Ordžonikidzeja, in drugih. Ti napadi so povezani z obsodbo "antipartijske skupine" Kaganoviča, Malenkova, Molotova in seveda tudi Berije.

Vse kaže, da je hotel Hruščev enkrat za vselej razčistiti s stalinskim kultom osebnosti in dokončno razbiti Stalinov mit. V tem smislu lahko jemljemo tudi njegov predlog, naj bi na Rdečem trgu postavili spomenik nedolžnim žrtvam, ki so padle

Obsodba atomskih poskusov

odnose med Vzhodom in Zahodom in pomeni nov kamen spotikanja na poti do pogajanj.

Na XXII. kongresu KP ZSSR je spet prišlo do presečenca. Prvo je bilo vsekakor nesoglasje med sovjetsko in kitajsko partijo glede stališča do albanske Partije dela, ki jo je Hruščev ostro napadel in ji očital dogmatizem in kult osebnosti. Zdaj pa je prišla novica, da je XXII. kongres KP SZ soglasno sprejel predlog o odstranitvi Stalinovega groba iz mavzoleja na Rdečem trgu v Moskvi. V tem mavzoleju naj bi bil odslej samo grob Vladimiru Iliču Leninu; mavzolej se bo imenoval po Leninu.

Čeprav je ta sklep nekoliko presenetljiv, pa je treba poudariti, da je v skladu s splošnim tonom napadov Hruščeva in drugih delegatov na Stalina, njegove grehe v preteklosti, predvsem na njegove likvidacije slavni osebnosti iz sovjetske zgo-

v obdobju stalinskega kulta osebnosti.

Naj bo tako ali drugače, najsi je ta najnovejši predlog deloma odgovor kitajskemu stalinizmu in njegovim obrambi albanskega kulta osebnosti, eno drži: ta in podobni sklepi bodo nujno glasnejše ali tiše odmevali tudi po drugih delcih socialističnega tabora, katerih marsikateri voditelj je rasel v Stalinovi senci in je več ali manj vneto uresničeval njegovo politiko. Očišče glede stalinizma bi lahko upravičeno naslovili na marsikatero izmed njih.

Nekoliko pa zveni neprepričljivo očitek Hruščeva na račun Malenkova, »češ da ta zdaj govori drugače, kot je govoril pod Stalinom«. Marsikdo je pod Stalinom govoril drugače, kot govori danes, in to velja tudi za Hruščeva, ki je nekoč dejal, da ga ne bi bilo več, ko bi drugače ravnal.

V BELTU: že ta mesec oba pravilnika

V Beltu v Črnomlju že dlje časa resno pripravljajo oba pravilnika: o delitvi čistega

dohodka in o delitvi osebnih dohodkov. Se ta mesec bodo o osnutkih razpravljali vsi organi delavskega samoupravljanja in ves kolektiv na sindikalnih sestankih, nato pa bo delavski svet oba nova pravilnika sprejel in potrdil.

Zaradi zmanjšanih investicij pri podjetjih je letos zastala prodaja gradbenih strojev, ki jih Belt proizvajajo. Nemalo težav so imeli z obratnimi sredstvi, saj so jim kupci še v prvi polovici letošnjega leta dolgovali precejšnje zneske. Ker so odločno izterjali stare dolgove v znesku 264 milijonov dinarjev — lahko si mislimo, da je ta številka predstav-

ljala za obratna sredstva Belta precejšnje breme! — so uspeli do konec oktobra svoje terjatve zmanjšati na 32 milijonov dinarjev. Čeprav je bilo v začetku precej kolebanj iz strahu, da bodo izgubili trg, se je odločno ukrepanje pokazalo kot najbolj smotno. Do 25. oktobra je Belt dosegel 650 milijonov dinarjev realizacije. Letošnji plan dinamitno sicer ni dosežen, upoštevaje težave pa lahko smatramo doseženi odstotek kot velik uspeh.

Novi gospodarski sistem je napotil kolektiv k resnemu razmišljanju o razvoju. Belt že prerašča v dobro urejen proizvodni obrat z vzorno organizacijo dela in sodobnim tehnološkim postopkom. Proizvodnja se razvija sistematično, brez zaletavosti. — Nenehno izpopolnjujejo

strojno opremo, da bi lahko na tržišču nastopili s kvalitetnimi in ceninimi izdelki. V zelo tesnih poslovnih in strokovnih stikih so s kolektivom TAM iz Maribora, ki je eden izmed njihovih največjih odjemalcev in hkrati tudi njihov najboljši plačnik. Sporazumno in s tesnim sodelovanjem strokovnih služb so skupno s TAM v obojestransko zadovoljstvo rešili že mnoge probleme.

Po drugi stopnji rekonstrukcije, ki bo končana do srede 1964, bo Belt znatno povečal svoje zmogljivosti in bo že v letu 1965 izdelal 7 tisoč ton vlitkov. V nepolnih desetih mesecih letošnjega leta so vili 2 tisoč 52 ton vlitkov. Za velik uspeh v letošnjem letu smatrajo proizvodnjo karterjev za avtomobile TAM-4500. Bruto proizvod na enega zaposlenega bo letos dosegel dva milijona 200 tisoč dinarjev, do konec oktobra pa so ustvarili milijon 650 tisoč dinarjev na zaposlenega.

Vaš najboljši obveščevallec je DOLENJSKI LIST;

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Na republiškem posvetovanju o problematiki delitve dohodka je, kakor smo že poročali, sodeloval v razpravi tudi predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije tovariš Stane Kavčič. Zaradi pomembnosti njegove razprave, ki je osvetlila nekatere pereče probleme in pojave v delitvi dohodka, bomo tokrat namenili prostor tedenskega notranjepolitičnega pregleda za nekatere najvažnejše Kavčičeve ugotovitve.

Po vsebini in svoji zunanji manifestaciji procesov, ki jih je sprožil novi gospodarski sistem, se kažejo štirje odnosi: dejaven, ustvarjalni odnos, ki izvirata iz želje — s svojim ustvarjalnim delom čim bolj izkoristiti sistem in ga s tem tudi nadalje razvijati; hvaliti, propagirati novi sistem, sprejemati ga samo na besedah, nič pa storiti, da bi ga resnično uresničili; iskati v sistemu predvsem tisto, kar je še slabega; ne razumevati sistema zaradi odpora do načela »od vsakogar po njegovih sposobnostih, vsakomur po njegovih zaslugah«. Seveda se bomo morali kar najbolj približati prvi kategoriji gledanja: vključevati se v te družbene procese s kar najbolj aktivnim ustvarjanjem, z izvirnimi rešitvami in borbenim ter pogumnim optimizmom, ki je tudi na osnovi rezultatov popolnoma upravičen.

Rezultatov razvoja ne smemo soditi zgolj po planskih številčnih pokazateljih. Zgodi se, da sedaj čisto vse, kar je v skladu s planskimi številčnimi pokazatelji proglašamo kot dobro, napredno in razveseljivo. Vse tisto, kar pa ni popolnoma v skladu s planskimi predvidevanji, razmerji in pokazatelji pa skušajo tu in tam postaviti pod sumljiv vprašaj. Ta metoda je že

zastarela. Planski pokazatelji so lahko samo eden izmed preizkusnih kamnov, toda ne smejo biti izključno — edino merilo. Marsikatero proporcijo bo sedanji ekonomski razvoj pokazal v drugi luči. Pokazal bo, da določena nesorazmerja niso takšna, kot smo mislili.

Imamo že prve pojave hiperprodukcije, ki se kaže predvsem pri prodaji tistih predmetov, ki so šli doslej najbolje v promet, sedaj pa se kopičijo v skladiščih. Ne bomo prišli daleč, če bomo čakali samo na družbo, da bo reševala ta pojav. Raven naših proizvodnih sil je dosegla

Uresničujmo gospodarski sistem ustvarjalno, z izvirnimi rešitvami in z optimizmom

tako stopnjo, da po malem že postaja grobar svoje lastne dosedanje akumulacije. Prehajamo namreč v situacijo, ko ne bo več mogoče ustvarjati 30 do 40-odstotno »profitno stopnjo«, ampak se bomo morali boriti tudi za pol odstotka. Za to so kratkovidna tista podjetja, ki kljub težavam pri prodaji blaga nočejo znižati cen, čeprav poslujejo z veliko akumulacijo. Na temelju take akumulacije so marsikje zasnovali svojo rekonstrukcijo in nočejo za las popustiti, družba pa naj bi dodelila dodatne kredite za odkup njihovih proizvodov.

Res je, da je v sistemu še marsikaj, kar ni

dobro, toda okviri so zelo široki in vse pozitivne možnosti še niso izkoriščene. Zatorej so na napačni poti, kjer se ne zanimajo veliko za stvari v kolektivu, temveč kritizirajo le vse tisto, kar še ni urejeno na relaciji družba-kolektiv. Takšen odnos ni pravilen. Več poudarka je treba dati notranjim odnosom, razvoju samoupravljanja in večjemu uveljavljanju neposrednega delavskega samoodločanja. Stvari se hitro razvijajo. Včasih je bilo potrebno od vrha navzdol učiti delovne kolektive, zdaj se bo treba marsikaj od njih učiti.

V samoupravnih predpisih ne smemo videti suhoparnih aktov, ker so v resnici važen instrument družbenega razvoja. Notranja zakonodaja delavskega samoupravljanja mora dobiti večjo politično podporo. Socialistični odnosi med ljudmi se regulirajo v delovnih kolektivih in v komunah; ne formirajo in ne razvijajo se na konferencah, na sestankih in v referatih. Zato ne bo mogel nihče propagirati stvari, če ne bo poznal njihovih praktičnih in konkretnih značilnosti.

Tovariš Kavčič je govoril tudi o nerazumni meri pri osebnih dohodkih, s katero so posamezni vodilni ljudje v podjetjih dokazali svojo nesposobnost. Dejal je, kot smo o tem že pisali, da ne bi smeli zagovarjati takih pojavov, češ: delavci nimajo prave besede in oblasti. Delovni kolektivi imajo v resnici dovolj oblasti, da energično odstranijo z vodilnih položajev ljudi, ki si pustijo izražati in izplačati pretirano visoke dohodke, so pa dejansko slabi direktorji ali strokovnjaki in jim delovno mesto pomeni več ali manj sinekuro.

Jugoslovansko javnost je prejšnji teden veselo presenetila novica, da je švedska akademija podelila Nobelovo nagrado za književnost za leto 1961 jugoslovanskemu književniku Ivi Andriću. Tako je prvi jugoslovanski pisec prejel to visoko mednarodno priznanje. Casopisi za vsem svetu komentirajo ta izbor, Andrić pa prejema še vedno številne čestitke, zdoma in iz tujine.

Na sedmih povojnih parlamentarnih volitvah v Grčiji je po delnih znanih rezultatih dobila največ glasov Nacionalna radikalna unija bivšega premiera Karamanlisa. Precej glasov je dobila tudi Papandreouova Unija centra.

Ameriški časopis »Baltimore Sun« piše, da se Zahodna Nemčija pripravlja na morebitno proizvodnjo lastnega atomskega orožja.

Sej misije začasne alžirske vlade v Jugoslaviji Masaud Bukkadum je v izjavi za beograjsko televizijo ob sedmi obletnici alžirske vstaje dejal, da je alžirska vlada pripravljena takoj začeti pogajanja s Francijo o mirni ureditvi alžirskega problema.

Na zaprti seji sveta Arabike lige, ki so se je udeležili predstavniki vseh arabskih držav razen Iraka, so sprejeli Sirijo v članstvo Lige.

TASS poroča, da so sovjetski strokovnjaki izstrelili v območju Tibege oceana močno večstopenjsko raketo. Raketa je zadela cilj in ves poskus je potekal po vnaprej določenem programu. Odslej je ta del Tibege oceana spet prost za plovbo in polete letal.

V govoru po radiu je voditelj kambodške države prince Sihanuk opozoril prebivalstvo svoje države na nevarnost napada vencijske in na možnost napada na kambodsko neodvisnost. Med na kambodžo in Tajlandom, ki je v zahodnem vojaškem paketu SEATO, je namreč prišlo do prekinitve diplomatskih odnosov.

Francoski predsednik de Gaulle bo v dneh od 24. do 26. novembra kot osebni gost vzhodnoameriškega obiskal vlika Macmillana.

Predstavniki kitajskega zunanjega ministrstva je zavrnila da bi ministrstvo za narodno obrambo opozorilo prebivalstvo v severnih pokrajinah, naj se varuje radioaktivnih padavin.

Člani delavskega sveta tovarne zdravil KRKA in tovarne zdravil LEK na ustanovni skupščini novega kombinata

KRKA - LEK

poslej farmacevtsko-kemični kombinat

25. oktobra se je v Ljubljani sestala na prvo zasedanje skupščina farmacevtsko-kemičnega kombinata, njegov najvišji samoupravni organ. Kombinata je nastal z združitvijo Leka iz Ljubljane in Krke iz Novega mesta. Na prvem zasedanju je bilo tudi več gostov, med njimi podpredsednik OLO Ljubljana Stane Fele, podpredsednik RSS Slovenije Jože Borštnar, predsednik občine Ljubljana-Siška Janez Nedog, predsednik občine Domžale Franc Habjan, sekretar Obk ZK Ljubljana-Siška Miloš Poljanšek, iz Novega mesta pa so bili prisotni sekretar ObkZK Miro Torževski, predsednik ObLO Ludvik Golob in podpredsednik Sergej Torževski.

zračnih naporov proizvajalcev. Ob koncu je tov. Ruprecht ugotovil, da nastanek kombinata ni zgolj mehaničen proces, ki naj bi z združitvijo materialnih sredstev in strokovnjakov dosegel večji gospodarski učinek. Ze v prvih razpravah o združitvi so predstavniki obeh tovarn temeljito pretrpeli pogoje za razvoj družbenih odnosov in osvojili oblike upravljanja, ki v celoti upoštevajo neposrednega proizvajalca kot osnovnega nosilca vseh pravic in dolžnosti.

Dosedanje pot in razvoj Krke je nato na kratko orisala mr. farm. Marta Slapar-Mušič, o Leku pa je spregovoril dr. Ludvik Cencl. Skupščina je nato izglasovala pravila kombinata, za direktorja pa je bil imenovan mr. farm. Uroš Ruprecht. Skupščina so pozdravili in zavezali novemu kombinatu veliko uspehov še nekateri gostje.

Povzemamo še nekaj ugotovitev iz poročila mr. farm. Marte Slapar-Mušič, ki je govorila o poti in razvoju nove mešanice tovarne »Krka«. Predhodnik Krke - Farmaceutski laboratorij je bil ustanovljen šele leta 1955. Zaradi velikih potreb po domačih zdravilih in prizadevnosti kolektiva je proizvodnja kljub velikim oviram naglo rasla. Laboratorij se je preimenoval v Tovarno zdravil Krka. Zrasli so novi proizvodni prostori, Krka pa ima danes vse oddelke sodobne farmacevtske proizvodnje. Iz skromnih začetkov - 46 milijonov din proizvodnje v letu 1955 - je do letos vrednost proizvodnje narasla na 1 milijardo 700 milijonov. Zaradi pomanjkanja domačih farmacevtskih kemičnih surovin se je Krka takoj v začetku odločila, da jih bo proizvajala. Izdelala je perspektivni program farmacevtsko-kemične proizvodnje, ki je vključen v zvezni program. Pri tem zelo obsežnem in zahtevnem delu se je povezala z Inštitutom za organsko kemijo ljubljanske univerze, z Inštitutom Boris Kidrič ter z Zveznim svetom za znanstveno delo v Beogradu. Po pogodbah s slednjim rešujejo strokovnjaki Krke štiri večje probleme. Novi obrat v Ločni, ki ima zelo ugodno lokacijo, že proizvaja farmacevtsko-kemično surovino: rentgenska kontrastna sredstva na bazi organsko vezanega joda. Tudi obrat za gojenje in predelavo zdravilnih rastlin, ki so ga ustanovili letos v Slovenskem Primorju, bo nudil proizvodnji nove surovine. O velikih, trezno sestavljenih načrtih, ki jih je kolektiv pripravil in so tik pred uresničitvijo, pa bomo v kratkem še pisali. Naj končamo z ugotovitvijo mr. farm. Slaparjeve, ki je ob koncu svojega poročila rekla:

«Z združitvijo sredstev, kadrov in opreme smo v kombinatu ustvarili ugodne pogoje za razvoj. Nadejamo se, da bomo s složnim in harmoničnim sodelovanjem ter sožitjem obeh kolektivov lahko v polni meri razvili našo dejavnost in dosegli uresničenje lepih načrtov ter tako pripomogli k izgradnji močne farmacevtske kemične industrije v naši republiki.

»Očka, vrni se živ in zdrav!«

Letos so v našem kraju zaradi nesreč pri delu izgubili življenje 4 delavci.

Od začetka januarja do konca junija se je primerilo 1509 nesreč pri delu. Zaradi njih smo izgubili 26 tisoč 835 delovnih dni, družba pa je zaradi izplačil ponesrečencem in zato, ker ponesrečenci niso delali, utrpela 93 milijonov 810 tisoč 100 dinarjev škode. V enakem razdobju smo zaradi boleznih zaposlenih izgubili 148 tisoč 292 delovnih dni, proizvodnja pa je pri tem utrpela 594 milijonov 3.004 dinarje.

Ce te številke sestavimo, bomo ugotovili: zaradi nesreč pri delu in zaradi boleznih je bilo v prvem polletju vsak dan 1.136 delavcev nezmožnih za delo, proizvodnja pa je bila za 887 milijonov 815 tisoč 104 dinarje manjša.

1136 delavcev vsak dan. To je tovarna, ki stoji. To je tovarna, ki bi lahko v enem letu mesto 1 milijarde 730 tisoč dinarjev izgube naredila prav toliko vrednosti. Zakaj takšna tovarna stoji? Od kod toliko bolnih? Zakaj so se družine štirih delavcev, ki so se v prvem polletju smrtno ponesrečili, odele v črno?

Očka, vrni se živ in zdrav! Je napisano na lepkih, ki jih je dala tiskar služba higijensko-tehnične zaščite dela. Po vseh tovarnah in v vseh proizvodnih prostorih so nalepljeni takšni lepki. Toda samo lepki so premalo. Lani v tem času smo sklenili, da bodo zbori proizvajalcev po vseh občinah vsake tri mesece temeljito analizirali probleme higijensko-tehnične zaščite v proizvodnji. Niti en zbor proizvajalcev ni uresničil tega sklepa.

Gre za tovarno, ki stoji, za 1136 delavcev, ki jih ni na delo, za milijardo 375 milijonov dinarjev, ki smo jih izgubili, gre za to mnogo več od tega, za življenje in za zdravje delavcev!

Črnomaljski gradbinci in plan

V Črnomlju je bilo letos pričeti veliko manj novogradenj kot prejšnja leta. Nekaj vzroka je v zožitvi investicij kot posledici novega gospodarskega sistema. Belokranjsko gradbeno podjetje Beograd bo zaradi tega uresničilo svoj plan. Letos so v Črnomlju dogradili 20-stanovanjski blok, ki so ga pričeli graditi lani, sicer pa je bilo več adaptacij. Med dru-

KOVINAR v Črnomlju: 28 ton konstrukcij!

46-članski kolektiv Kovinarja v Črnomlju je prevzel letos nekaj večjih naročil. V oktobru so izdelali 18-tonsko železno konstrukcijo za notranjo opremo kemične tovarne v Kočevju ter 3 dodatne dele v teži 5 ton, ki jih bodo v omenjeni tovarni uporabljali kot proizvodno opremo. V treh tednih bodo izdelali reaktor za mlekarstvo v Sežani, ki bo težak 3 tone. Letos bodo ustvarili za 60 milijonov bruto proizvoda. Kolektiv hiti s pripravljanjem pravilnika o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov.

NA VINICI: nov pletilski obrat

21. oktobra - za krajevalni praznik - je na Vinici stekel pletilski obrat, ki ga je ustanovila Belokranjka iz Črnomlja. V obratu je zaposlenih 25 delavk, ki pletejo volneno trikotarje. Vsak mesec bodo ustvarile za približno 6 milijonov dinarjev vrednosti. Novo pletilstvo je za Vinico zelo pomembno, saj pomeni prvi korak k industrializaciji viniškega predela, kjer je na pretek ženske delovne sile. Še lepše perspektive bo imel obrat potem, ko bo cesta Črnomelj-Vinica asfaltirana.

Potujoči krojaški servis?

Pri Belokranjki v Črnomlju razmišljajo o potujočem krojaškem servisu. Na podeželju je vedno manj obrtnikov, okus prebivalcev pa se je dvignil, zato si žele tudi boljše in lepše izdelane obleke. Oboje bi jim posredoval potujoči krojaški servis. Zamisel je zelo preprosta: krojač iz takšnega servisa bi prišel na vas in prebivalcem ponudil blago ter uslugo. Potrošnik bi izbral vzorec in naročil obleko. Krojač bi mu vzel mero in se nato po dogovorjenem času vrnil z na pol izgotovljeno obleko. To bi bila prva smeras, kot pravimo. Nato bi obleko popolnoma izdelal in izročil naročniku. S potujočim krojaškim servisom te vrste bi bilo podeželskim prebivalcem, ki pri dosedanjem naročanju oblek opravijo brez števila korakov, zelo ustrezno.

Cesta se je udrla

27. oktobra je po cesti IV. reda pri Dederji vasi vozil tovornjak, naložen z drvini. Na nekem mestu se je cesta udrla in vozilo se je prevrnilo. Soferja Kržana Franca so težko poškodovanega prepeljali v bolnišnico.

gim so preuredili stavbo hotela Lahinja in občinsko stavbo ter opravili več manjših adaptacij. Podjetje je pričelo letos več novogradenj na področju NRH v Ozlju, v Vivodini in Zaloki. To so bili največ stanovanjski objekti, dogradili pa so tudi nekaj industrijskih stavb, ki so jih pričeli graditi že lani. Kolektiv pripravlja pravilnik o delitvi čistega dohodka, komisija, ki bo izdelala pravilnik o delitvi osebnih dohodkov, pa še razpravlja in s sestavljanjem pravilnika še ni pričela.

Še dve združeni podjetji

Pred kratkim sta se združili podjetji »Remont« z Mirne in opekarna v Prelesju. Zaradi odgovornih in težkih nalog ter številnih problemov, ki sta trli obe podjetji, je bila njuna združitev najboljša rešitev.

Prvo zasedanje je otvorila mr. farm. Marta Slapar-Mušič, nato pa je vodstvo zasedanja prevzela Mira Frolov, predsednica skupščine. Kolektivu se je zahvalila za zaupanje in poudarila, da so v kombinatu že takoj v začetku zagotovili dva pomembna pogoja za uspešen razvoj: združitve materialnih sredstev in hrati decentralizacijo samoupravljanja. To dvoje je poročilo za razvoj proizvodnih sil in družbenih odnosov v kolektivu. Kolektivu je zagotovila, da se bo skupščina trudila uspešno reševati vse naloge, ki so pred novim kombinatom.

Tov. Uroš Ruprecht je v poročilu nakazal razvoj farmacevtsko-kemične industrije v Sloveniji in omenil velike naloge, ki jih bo moral uresničiti kombinat. Dve tovarni, ki sta se združili z namenom, da bi

ustvarili večje in močnejše sklade, ki omogočajo uresničenje obsežnih programov, kakršnih manjše podjetje ne bi zmoglo ali pa bi jih uresničilo veliko težje. Zelo pomembna je tudi ustanovitev nekaterih skupnih služb na ekonomski osnovi, ki bodo v novi obliki vsekakor lahko dosegale velike uspehe. Poudaril je velik pomen razvoja kemične sinteze v naši proizvodnji; prav sinteza pa bo kot zahtevna oblika potrebovala mnogo truda in veliko naporov. Tov. Ruprecht je poudaril pomen strokovnih kadrov v novem kombinatu, ker bodo morali reševati vrsto zapletenih vprašanj. Zato bo imel izobraževalni center dokaj dela. Kombinatu bo povečeval proizvodnjo, predvsem s sodobnimi tehnološkimi postopki, z organizacijo dela in avtomatizacijo in mnogo manj s povečevanjem fi-

Nove pobude »Agroservisa«

● Osnovna dejavnost Agroservisa je remont kmetijskih strojev in ostalih motornih vozil. Podjetje je bilo ustanovljeno 1952, vrednost osnovnih sredstev pa je od takrat narasla na 40 milijonov dinarjev. V kolektivu dela danes 119 ljudi. Letos bodo ustvarili 140 milijonov bruto proizvoda. V prostornih delavniceh na ravnici blizu železniške postaje dela 80 kvalificiranih delavcev. Prevzeli so servis za vse domače tovarne kmetijskih strojev, razen tega pa še servis za TAM, za vozila Deutz in za Tomosove motorje.

● Kolektiv bi rad pričel s proizvodno dejavnostjo. Potrebne so investicije. V

brežiški komuni pa je premalo sredstev. Občinski skladi so premajhni. Razmišljajo o tovarni, ki bi nastala iz dosedanjih delavnic, 80 kvalificiranih delavcev, osnovna sredstva in obratna sredstva, ki jih že imajo, so lepa osnova. V bližini je dovolj prostora, kamor bi se obrat lahko širil in kjer bi počasi rasle nove proizvodne dvorane. Toda kje dobiti sredstva?

● Niso vrgli puške v koruzo! Popravila kmetijskih strojev mora zadržati, saj bo le teh zaradi razvijajočega se kmetijstva vedno več, so ugotovili. Agroservis lahko razdelimo na dva dela. En del se bo še naprej ukvarjal s servisom in popravili kmetijskih stro-

jev in naprav ter prevoznih sredstev. Drugi del, ta, ki bi se usmeril v proizvodnjo, pa bi se lahko s pomočjo kakšnega večjega industrijskega obrata lepo razvijal. Rešitev je v kooperacijski proizvodnji. Dober ponudnik so: 80 kvalificiranih delavcev, strojna oprema, delovni prostori, in obratna sredstva predstavljajo 70 odst. vsega kar je potrebno. Samo 30 odst. mora nekdo dati. Ponudnikov je dovolj. Prav zdaj se s predstavnikmi IMV iz Novega mesta pogajajo o tem, da bi proizvajali opremo za servisne delavnice. Morda se bodo sporazumeli. Mudi se jim ne, saj je še vedno dovolj, toda našla se pot, ki jih bo nepeljala v bodočnost.

Naša najstarejša kmetijska šola na Grmu praznuje letos svojo 75-letnico. Ob tem visokem jubileju se lahko ponaša z uspešno opravljenim vzgojno-strokovnim delom med Slovenci, saj je iz nje izšlo v tem času veliko število dobrih, naprednih absolventov. V letošnjem letu je bila šola reorganizirana v redno dvostopenjsko srednjo šolo, v katero se je pred dobrim mesecem vpisalo okrog 100 dijakov. V času šolanja bodo temeljito spoznali teoretične in praktične osnove sodobnega kmetijstva, da bodo pozneje lahko mnogo prispevali k razvoju našega gospodarstva. Na sliki: Učenci grmske šole pri praktičnih vajah

Z RAZPRAVO O PREJEMKIH - PRED DELOVNE KOLEKTIVE!

Ze pred 14 dnevi smo poročali, da je okrajni komite Zveze komunistov v Novem mestu posvetil zadnjo sejo svojih članov vprašanju uveljavljanja novega gospodarskega sistema, izdelave pravilnikov o delitvi čistega in osebnega dohodka in z vsemi vprašanji, ki so s temi nalogami najtesneje združena. Konkretne analize o izdelavi pravilnikov ter o nagrajevanju zaposlenih izdelujejo te dni vsi občinski komiteji ZKS. Prišli so do zelo zanimivih ugotovitev, ki ne samo v celoti potrjujejo pravilnost zaključkov in spoznanj okrajnega komiteja, temveč naravnost silijo politična vodstva k ukrepom. Tak pregled gospodarjenja in delitve dohodkov si je za zadnjo sejo pripravil tudi občinski komitej ZKS v Vidmu-Krškem, o čemer poročamo danes malo podrobneje.

Pred komiteje v videmsko-krški občini kot v vseh drugih občinah okraja postavljajo ugotovitve o delitvi dohodkov neodložljivo nalogo: z razpravo moramo nujno med delovne ljudi. Proizvajalci-upravljavci morajo zvedeti, kakšno je stanje v njihovih kolektivih, spoznati morajo način ustvarjanja sredstev in načela za njihovo razdeljevanje. Če smo doslej o tem še in še pisali in govorili na raznih konferencah, je zdaj neodložljivo nujnost, da spregovore in odločijo o svojih najvažnejših vprašanih delavci sami. Primeri iz krške občine to v celoti potrjujejo.

Česa delavci v videmsko-krški občini v mnogih primerih ne vedo? Tega, koliko bodo ustvarili in razdelili letos in koliko so naredili lani! Ne vedo oz. ne poznajo načel novega gospodarskega sistema, ki je vnesel v naše družbeno življenje docela nove odnose za nadaljnji razvoj kolektivov in za življenje ustvarjalcev-proizvajalcev. Zdad gre za resnično krepitev samoupravljanja v gospodarstvu in v drugih družbenih službah: v prosveti, zdravstvu, državni upravi in drugod. Gre za odpravo mezdnih odnosov; iz miselnosti ljudi treba zbrisati povsod tam, kjer še meša staro in novo, praktično pa jo je treba odpraviti povsod tam, kjer dejansko še obstaja,

Zdad že ugotavljajo: novi sistem pravzaprav ni tako slab...

Seveda s tem še nismo povedali vsega. Potrebnih je še nekaj števil:

podjetja v občini Videm-Krško so letos konec junija dosegla 50 odst. proizvodnih planov, a hkrati že kar 59 odst. čistega dohodka! (Jokanje, da nas bo novi gospodarski sistem uničil je bilo prezgodnje — in kakor vedno, tudi docela odveč!) Lani so v občini v industrijskih podjetjih razdelili za osebne dohodke 697 milijonov, kar je 7,4 odst. od doseženega bruto proizvoda, letos pa bo šlo za osebne dohodke 747 milijonov, kar pomeni 7,5 odst. od bruto proizvoda. Sredstva za osebne dohodke se bodo v občini povečala torej za 7%. Brez senovskega rudnika se bodo sredstva za osebne dohodke v ostalih industrijskih podjetjih povečala povprečno za 15%.

In še: letos bodo industrijska podjetja v občini po zaslugi novega sistema ustvarila 48% več skladov kot lani! Konkretno: letos 720 milijonov, lani 480 milijonov. Po novem sistemu bodo ind. podjetja v občini letos odvedla približno 40 odst. manj prispevkov iz dohodka kakor lani: letos približno 800 milijonov, lani leto pa milijardo in 334 milijonov!

To je decentralizacija, konkretno prenašanje odločanja navzdol, med delavce-proizvajalce in upravljavce! Tako gradimo socializem.

Kdor vse sproti poje in popije...

Dajmo še tole znano primero: še pred 10 leti so imeli delavci-proizvajalci

kjer se še vedno gredo v podjetju, kolektiv ali ustanovi »vi« in »mi«, to je: »mi, ki delamo« in »vi, ki nam režete kruh in delite plačo.« Gre za to, da naše celotno nagrajevanje povežemo kar najtesneje s človekovim resničnim delom, z njegovim deležem, ki ga je dal tovarni, delavnic, šoli, ustanovi in s tem skupnosti! Gre za krepitev družbene lastnine in družbenih skladov in gre še za to:

da bi kar najbolje in najsmotrnejše gospodarili v vseh naših kolektivih, da bi k takemu gospodarjenju pritegnili kolektiv kot celoto. S tem pa bomo hkrati tudi najbolj krepili in poglobljali našo socialistično demokracijo.

na mizi samo platno; škarje so bile v rokah države. Zdad imajo upravljavci v rokah oboje: platno in škarje. Od njih samih je odvisno, kako se bodo ob-

lačili. Če bomo ves dohodek pojedli in zapili bomo še vedno hodili na občino: dajte nam vodovod! Električna je slaba! Premalo šolskih razredov je! Ni dovolj zdravnikov in zobozdravnikov! Popravite pota

Gre za važne odločitve!

No, pa smo tu: pri delavcih, nihče ni vedel, kakšni so prejemki vodilnih ljudi na oddelku, obratu ali v vodstvu tovarne. »Saj imajo pravzaprav nizke plače...« so rekli ponekod delavci, ki znajo ceniti odgovornost in pomen najbolj sposobnih ljudi v kolektivu. Toda k plači po stari »tarifni postavki« je dobil tovariš tehnik še pribitek za to in ono, pa premija za tretje in četrto, pa dodatek za kilometrino, dnevni in za izredno, pa nadurno in še ne vem kakšno delo... O končnih mesečnih prejemkih se zato v kolektivu samo šušlja. Sušlja in gode; ljudje so nezadovoljni, ker jim nihče ni povedal resnice!

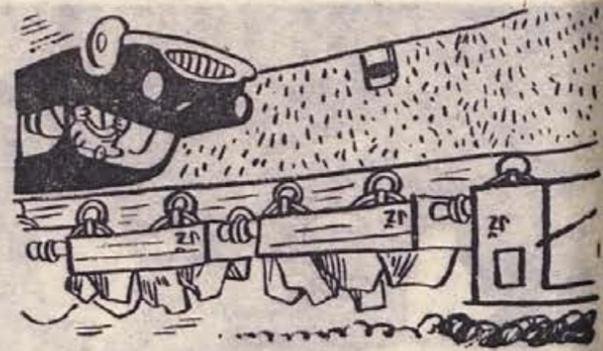
Vse to pa ni v kolektivu, oz. ne bi smelo biti tajnost! Ze davno smo obracunali s tistimi, ki govorijo o »enakih žledocih«. Razlike v prejemkih so in bodo, saj obstajajo tudi v odgovornosti in pomenu, ki ga ima ta ali oni v kolektivu. Vprašanje je le, če so poštene, če so upravičene, če niso pretirane!

Pri odločanju o tako pomembnih vprašanih, kot sta delitvi čistega in osebnega dohodka, pa je bil delavec marsikje potisnjen v stran. Iz vodstva podjetja so na sestanku kolektiva govorili o pravilnikih spet sila »učeno« in zapleteno. Ko je bilo konec se-

Ali so o tem delavci že kdaj konkretno razpravljali?

Ne moremo se pritoževati, da ni dovolj sestankov; škoda je le, da ni več resnično plodnih, dobrih sestankov! V občini zadnje čase ne manjka pripomb, »da to in to v tem in tem kolektivu ni v redu«, da se »z denarjem grdo dela«, da prejemajo nekateri ljudje neupravičeno visoke pre-

v naše novo naselje! In še in še! Za rekonstrukcije in nove investicije bomo trkali na vrata občine, okraja in republike, če ne kar celo zveze! Če bomo vedno potihlo — ali pa na glas — prelagali denar iz skrinjice »SKLADI« v tisto z napisom »OSEBNI DOHODKI«, ne bo takega tarnanja nikoli konec.

— Hitreje, hitreje, tovariš komercialno-vodilni, ta mesec še nimaš 1500 kilometrov...

nji seji tudi občinski komite. So primeri, da posamezniki, ki neupravičeno prejemajo visoke osebne dohodke, pravzaprav zavirajo razvoj samoupravljanja.

Lahko se tudi javno vprašamo, ali je n. pr. prav, da imajo posamezniki v Splošni kovinarski drugi zelo visoke zneske izplačane kilometrine (vodja teh odseka za 8 mesecev v letu 1961 265.666 din in 186.290 din dnevnic; redni povprečni mesečni prejemki: 87.123 din). Prejemki glavnega komercialista v tem podjetju znašajo 83.963 din na mesec; samo kilometrine pa je dobil razen tega letos 446.526 din in 183.825 din dnevnic. Plača sekretarja v tej zadrugi je višja kot je povprečni zaslužek sekretarja v tovarni celuloze in papirja, čeprav je slednje podjetje neprimerno večje in delo v njem odgovornejše.

Kaj naj rečemo n. pr. o kilometrini, ki jo je letos za 8 mesecev prejel upravnik kamnoloma DOLOMIT v Brestanici? Prevozil je nič manj kot 11.910 km in dobil plačan vsak kilometer po 45 din, oz. skupno 535.950 dinarjev; razen tega znašajo njegovi povprečni mesečni prejemki 32.416 din.

Verjetno so pretirani tudi prejemki komercialistov v nekaterih drugih kolektivih v občini (v trgovskih in drugih). Kilometrini je ponekod postala redna »socialna pomoč«, da posamezniki laže dvigajo svoj standard. Marsikateremu

O vseh takih pojavih in nepravilnostih so člani komiteja v Krškem pretekli teden temeljito razpravljali. Čeprav je komite že letos v juniju opozoril osnovne organizacije in komuniste na naloge, ki jih čakajo v zvezi z uresničevanjem (Nadaljevanje na 5. strani)

Ne trdimo, da je povsod tako, niti najmanj ne! Pa vendar: takšni primeri so precej pogostni. Kdor ne verjame, naj le malo pogleda okoli sebe in prireditel nam bo. — Kje so vzroki? Morda je tudi nekaj krivde v naglici, ki se ob koncu 20. stoletja vse bolj stopnjuje, vendar pa velja ugotoviti, da je v ozadju vsakega primera največkrat dokaj nepoštenosti, ki ji pravimo zaslužkarstvo. — Da ne bo uvid predolg, bomo kar pričeli z zgodbami, ki nam jih vsak dan prinaša življenje:

Državljan Jože je kupil električni gospodinjinski pripomoček. Prodajalec v trgovini ga je poučil, da bo lahko novi aparat vključil, samo če ima v hišni napeljavi električno vtičnico za trofazni tok. — Če je nimate, vam jo bo mimogrede za nekaj sto dinarjev napeljal električar!

Jože je pripeljal novi aparat domov. Postavili so ga v sredo kuhinje, občudovala ga je družina, občudovali so sedje in znanost ter izjavljali: »Aparatu res ni kaj reči, toda saj niti ne veš, kako dela!« — Je Jože hotel iskat električarja. Zglasil se je v podjetju, ki takšnim rečem streže, in razložil, kaj potrebuje. Tam so si vse zapisali in Jože je odšel domov. Čez nekaj dni se je električar zglasil pri njem. Strokovnjak si je ogledal »položaj« in

izjavil, da mora nekaj popraviti. Ko se je vrnil, je v zidu izkopal nekaj ometa in opeke, vstavil cev z žico in električno vtičnico in odšel. Ko je Jože vprašal za račun, mu je električar povedal, da ga bo pravočasno dobil. Novi aparat je nato brnel, da je bilo veselje.

Ko je Jože dobil račun, je bil presenečen. — Viš vraga, je zamomljal! V štacuni so rekli nekaj stotakov, tu pa, glej, so mi nabili kar cela dva jurja! — Odvihral je na upravo in povedal, kje ga čevelj žuli. Tam so mu pokazali dobavnično: na njej je pisalo: vtičnica, žica, cev in ostali material 762 dinarjev, 4 ure dela po 340 din zneske 1360 din, skupaj reči in pšči: 2.122 din! Jože je gledal in rekel: — Vaš električar je opravil pri meni v uri in pol, naj bo: dve uri, toda kje sta

ostali dve? Poklicali so fanta. Ta je priznal, da je delal res manj časa, povedal pa je, da je porabil nekaj za pot tja in nazaj, vrh vsega pa je moral čakati precej časa na skladiščnika, »skladiščnik pa je material dolgo iskal, ker ni bil pravi skladiščnik, ampak nekdo, ki ta pravega nadomešča, ker je ta skladiščnik na dopustu. Jože je poslušal in približal:

— Tovariši, račun bom plačal, tak, kot je! Kakšna je vaša notranja organizacija dela me ne zanima, tud' ne, kakšni so vaši skladiščniki. Mislim pa, da nisem dolžan podpirati lenobe! Prišel sem vprašat zato, da ne bi mislili, da sem bedak, ki plača, kolikor koli mu napišete! Toliko za to pot, prihodnjic pa drugače! — In je odšel nad dva jurja in odšel...

SKLADIŠČE

Spiralnik na stranišču

Voda v spiralniku na stranišču je šumela dan in noč in po kapljicah odtekala skozi školjko. Gospodinja Spela se je jezila, saj je plačala pretekli mesec tri stotake več za vodo. Ko je potožila svoje gorje inkasantu, ji je ta hitro povedal, kako in kaj: skozi pipo, ki pušča, izcuri na dan nekaj sto litrov vode, v mesecu so to tisoč litrov in seveda — stotaki! Spela se je lotila Janeza: »Daj, pokliči vodovodarja, da popravi stranišče!« Janez se je izmikal, ko pa ga je pričela ponoči buditi, češ da ne more spati, ker voda šumi, se je le odpravil.

Strokovnjak — bil je še skoraj fantič — je prišel. Vzpel se je na stol, gledal, ropotal z nekakšnim: kleščami in ključem in izjavil: — Klor je vse skupaj prežrlo! Zamenjati je treba! 3.700 din! — Spela je zmanjkalo sape — Premislila bom! — se je izgovorila. Nato je potožila gorje sosedu Tomažu, ki se spozna na mnoge reči. — Morda vam bom jaz lahko popravil, se je ponudil. Tudi on se je povzpel na stol in v pičle četrte ure opravil. — 70 din mi boste dali za tesnilo, ki sem ga zamenjal, je

VERIGA

dejal. Voda ni šumela več. Nato je Spela razložila: — To je premajhna reč, pa se jim ne da popravljati! Veliko bi radi zaslužili, veste! Prav je bilo, da ste si premislili. Sneli bi vam vso to napravo in jo odnesli v delavnico in vam namestili novo, ki velja 3.700 din. Vašo bi malo obstrušili, da bi bila kot nova, ji zamenjali tesnilo in jo prodali za 3.700 din komu drugemu.

Spela je Tomažu verjela. Verjela zato, ker je njemu plačala samo 70 din in ne 3.700, kot je zahteval strokovnjak. Verjela zato, ker voda ne šumi več in ker plačuje zdaj manj vodarine...

Jajčka po 32...

— Kako so draga! Oh te kmetice, kako drže ceno! V trgovini; pa jih ni in ni! — tako se pogovarjajo gospodinjice dan za dnem v našem mestu o jajčkih. Po 32 din so. Zakaj? Saj vendar vsi vemo, da je v Ljubljani dovolj jajčk po 27 din!

Vprašali smo trgovce, zakaj ne gredo v Ljubljano po nje. — Veliko je pokvarjenih, prevoz je drag, zaslužka skoroda ni, ne izplača sel — tako odgovarjajo. Sicer pa res, zakaj je bi

KJE SO MEJE IN MORALA?

Pri delitvi: 90 odstotkov za plače, v sklade pa komaj 10 odstotkov, na občino pa z moledovanjem: »Dajte nam stanovanje!«

Dvajset odstotkov bomo dali na sklade in 80 odstotkov porabili za osebne dohodke, so sklenili najprej. Ko so si nato krojili prejemke, so bile takšne meje za njihove apetite preozke. Razmerje so popravili in sklenili dati na sklade 10 odstotkov in za osebne dohodke 90. Pomočnik upravnika Zdravstvenega doma v Brežicah pa je na ta račun dobil v septembru 71 tisočakov osebnih prejemkov, računovodkinja 51 tisočakov, prejemki ostalih

uslužbencev pa tudi niso bili ravno majhni.

Mar so razmere v tej zdravstveni ustanovi res tako idealne, da dopuščajo takšno delitev? Zdravstveni dom še ni dovolj opremljen. Dežurni zdravnik nima prostora kjer bi dežural. Otroški dispanzer dela v neprimernih prostorih. Kolektiv doma odreka bolnišnični v Brežicah plačilo storitev, ki jih opravlja ta brez napotnic. Novi zakon o zdravstvu zagotavlja prostoro izbiri zdravnika. Pa-

centi se zatekajo v bolnišnico, ker mnogi ne vedo kje stanuje dežurni zdravnik zdravstvenega doma. Zakaj torej nesoglasja med zdravstvenim domom in bolnišnico zaradi plačila računov?

Videti je, da je ljudem v zdravstvenem domu več za dinar kot za pacienta, kako pa z denarjem gospodarijo. Lahko razberemo iz delitve 90:10! Zavod za socialno zavarovanje jim je lani dal 3 milijone in pol v investicijske namene. Takšnim

gospodarjem, za kakršne so se pokazali zdaj, v bodoče najbrž ne bo več dajal pomoči! Predstavniki zdravstvenega doma se je — kot je slišati — pred nedavnim oglašil na občini v Brežicah, naj jim da občina eno stanovanje. Pravi, da ga je predsednik ObLO postavil pred vrata. Sodimo, da je ravnal tov. predsednik zelo milo.

V Brežicah so prvi pričeli uporabljati rovi pravilnik. Zakaj se jim je tako mudilo? Morda so se bali, da jih bodo številke zaključnega računa prepričale, da ne smejo tako?

Kolektivni zdravstvenih organizacij so šele letos ostali gospodarji in upravljalci. Vsa družba pa kljub temu še vedno ustvarja sredstva, s katerimi oni razpolagajo. Prav zato družbi ne more bit vseeno, če si skuša nekdo odrezati več kot je zaslužil; če si takrat, ko vsi vneto tehtamo dinar in se trudimo biti dobri gospodarji, kroji plačo brez vsake morale! Osebnih prejemki so merilo ustvarjalnega, družbeno potrebne dela in obratno.

Kje so torej meje in merila za njih? Naj jih morda iščemo v izgovoru: »da so na nekem posvetovanju do-

bili navodila za takšne plače?« Ne, meje in merila si mora določiti kolektiv, v samem sebi in v svojem delu jih mora najti. Po vsem tem je primer zdravstvenega doma v Brežicah

vreden obsodbe, še celo bolj zato, ker so kot mladi gospodarji, ki razpolagajo s sredstvi, ki jih niso ustvarili sami, mi-mo vseh norm in poštenosti videli najprej sebe!

KRMELJSKI RUDARJI PRED VELIKIMI NAČRTI

O težavah krmeljskega pre-mogovnika smo obširneje pi-sali že v eni prejšnjih šte-vilk našega tednika. Takrat smo tudi omenili, da je delovni kolektiv rudnika napo-vedal neizprosno boj probl-e-mom, ki so nastali v zvezi s slabo prodajo premoga na trgu. Zdaj smo zvedeli, da je velik del teh vprašanj že ugodno rešen, kar so dosegli z odkritjem boljših slojev premoga, doslednejšim raz-porejanjem premoga v raz-rede, z znižanjem prodajnih cen in z ugodnostmi pri pre-vozu do potrošnikov. Med-tem pa so začeli razmišljati tudi o preureditvi in dopol-nitvi dodatnih dejavnosti rudnika. Ze letos bo začela obratovati mehanična delav-nica, ki bo imela 35 milio-nov dinarjev prometa. Če bodo imeli dovolj sredstev, bodo osnovali tudi večje sa-mostojno kovinsko podjetje. O tem vprašanju že tečejo resne razprave. Tako bo rud-nik spet pomagal Krmeljčanom in drugim prebivalcem v okolici reševati vprašanje

obrnih uslug v kovinarski stroki.

Drugo leto bodo v Krmel-ju začeli graditi novo ope-karno, za katero bo rudnik zbral 170 milijonov dinarjev. Tudi o tej gradnji je bilo sli-sati že več predlogov. Vse kaže, da bo končno le zraslo veliko podjetje z moderno proizvodnjo in, kar je naj-važnejše, da se bo v njem lahko zaposlilo veliko žena, ki so zdaj brez zaposlitve.

TREBNJE: do konca novembra

Ze dalj časa razpravljajo pri trebanjski kmetijski zadrugi o novih pravilnikih za delitev čistega dohodka in osebnih dohodkov. Sprejeli so točkovni sistem. V ta namen so analizirali vsa delovna mesta. Po novih pravilnikih o nagrajevanju bo razlika med največjim in najmanjšim prejemkom 1:4,5. Seveda bodo ti pravilniki veljali le začasno, saj se bodo bržkone pojavile pomanjli-vo-sti in bodo potrebne spre-membe oziroma dopolnitve.

V vsako hišo: DOLENJSKI LIST!

Z razpravo o prejemkih - pred delovne kolektive!

(Nadaljevanje s 4. strani)

načel novega gospodarskega sistema, povsod še ni so napravili tega, kar bi že lahko. Niti vsi komuni-sti ne poznajo bistva novega sistema. To potrjujejo tudi doslej sestavljeni pravi-lniki (resda ne vsi!), ki so nejasni, večini članov kolektiva nerazumljivi. Se-stavlja jih navadno ozek krog ljudi, brez vsestranskega sodelovanja vsega kolektiva. Komaj 2 slaba meseca je še časa, da pravi-lnike pripravimo in sprej-memo. Podjetja morajo ra-zen pravilnikov sestaviti tudi svoja pravila, kar bo spet terjalo precej naporov in odgovornosti.

Občinski komite je po sebi opozoril vse osnovne organizacije in vse kolektive gospodarskih organi-zacij na naloge, ki so zdaj najvažnejše:

to je med drugim prece-njevanje posameznih delovnih mest (posebno ti-stih, kjer delajo visoko kvalificirani delavci in vo-dilni uslužbenci!) in silno podcenjevanje delovnih mest za kvalificirane, pol-

kvalificirane in nekvalifi-cirane delavce;

gre za neopravičeno viso-ke razpone v osebnih do-hodkih posameznikov, ki jih dosegajo z najrazličnejšimi dodatki, s pretirano kilometrinno in z nerazum-ljivo visokim številom dnevnic itd. Posamezniki prejemajo dodatke za »ho-norarno delo«, ki pa ga opravljajo med rednim de-lovnim časom! Niso redki primeri »nagrada za celot-ni uspeh podjetja«, ki pa je po navadi zasluga vseh, ne pa posameznikov. Nika-kor ne gre za administrati-vno omejevanje osebnih dohodkov; gre le za pošte-nost in pravično kritje s količino koristnega dela posameznika za korist kolektiva in skupnosti!

Gre tudi za to, da je tre-ba delavce seznaniti z bi-stvom družbene in eko-nomske ureditve naše de-žele in lastne organizacije, seveda po domače in raz-umljivo, pa zato nič manj strokovno! Upoštevati je treba pripombe in predlo-ga delavcev; skrbeti je tre-ba za resnično izobraževa-

nje delavcev in se boriti proti vsakemu podcenjevanju ideološko-političnega kot družbeno-ekonomskega izobraževanja delovnih lju-di.

O vseh teh kot tudi dru-gih vprašanjih je treba or-ganizirati razprave z vse-mi člani kolektiva. Komun-isti imajo s svojimi orga-nizacijami vred še posebno nalogo, da zagotovijo ures-ničitev vseh znanih načel in sklepov komiteja, kate-re so dobile tako vse orga-nizacije, kot vsa vodstva delovnih kolektivov v ob-čini. S tem v zvezi morajo okrepiti disciplino; če je treba, naj neaktivne člane izključijo iz vrst ZKS, sprejmejo pa naj v svoje vrste vse poštene, napred-ne in idejno zdrave člane kolektiva! Oster boj naj velja povsod demagogom, ki nekatere napake napihu-jejo in zlonamerno izkori-ščajjo v škodo kolektiva in skupnosti.

Stališča komunistov naj ne ostanejo v krogu orga-nizacij ZKS. Prodro naj do slehernega delavca. Gre za naloge vse naše skupnosti!

NEIZPOLNENIH ŽELJA

hodili v Ljubljano po jajčka? Mar je v Ljubljani toliko kokoši, da znesejo jajčka za vso Slovenijo? Prav gotovo ne. Odkod torej toliko jajčk v Ljubljani? Odgovor je zelo preprost: iz vse Slovenije jih zvoziyo tjakaj! Nikar ne recite, da lažem! Prenaglili bi se!

Na novomeškem trgu je le malo kmetie, ki prodajajo jajčka. Gotovo nimajo kokoši samo te! Na podeželju ni kmetije brez kokoši! Če bi bil v katerokoli vas daleč iz mesta, bi lahko kupili na košare jajčk po 17 in 18 dinarjev, morda celo ceneje. Kje pa naj vzamemo čas? boste gotovo porekli. Prav imate. Naše kmetijske zadruge odkupijo na podeželju vsak teden na tisoče jajčk, gotovo več, kolikor jih lahko porabimo v našem kraju. Prodajo jih v Ljubljano. Naši domači trgovci pravijo: — Ne izplača se... Pri vsakem jajcu bi radi zaslužili 5 din. Če bi z avtomobilom vsaj enkrat na teden obšli zadruge v okraju, bi lahko nakupili dovolj jajc za naše potrebe. Če bi prodajali po 25 din eno, bi bile gospodinje vesele. Zato ni jajčk in zato so jajčka tako draga. Trgovci pač še niso doumeli, da

trgovina ni samo zato, da zasluži, ampak da bi morala včasih narediti kaj tudi zato, da ustreže potrošniku!

Ventil na kolesu

Tovariš Srečko ima sina, ki mu je prav tako ime Srečko. Fant je izdelal 4. razred z odliko in oče mu je kupil kolo. Otroško, italijansko dvokolo. Zračnica pri zadnjem kolesu je pričela puščati. Vse bolj in bolj. Potopili so jo v vodo in ugotovili, da pušča pri ventilu. — Tega ne moremo popraviti sami, s kolesom bo treba v delavnico! — takšen je bil sklep družinskega posvetovanja.

Nato je sin Srečko nekaj dni pestil očeta, naj mu odpelje kolo v delavnico. Oče Srečka ima svojih skrbi čez glavo, jezil se je, naposled pa le odpeljal dvokolo v Specialno popravilnico dvokoles, kot je pisalo na izvessku. Mojster je kolo pregledal in dejal: — Ventil je zanič! Zamenjati ga je treba! Lahko vam damo jugoslovanskega, ker takega, kot je ta — italijanskega — nimamo! — Oče Srečko je odločil: — Jaz pa hočem italijanskega! Svetovali so mu: Pojdite v trgovino (povedali so mu v

katero) in ga sami kupite, ceneje bo, ker če bo šel naš človek ponj, bo drago, njegova ura je 240 din!

Oče Srečko je šel sam v trgovino in v njej kupil ventil. Odnese! ga je v specialno popravilnico dvokoles.

les« in tam so ugotovili, da zamenjava sploh ni potrebna, da je bil le vijak pri ventilu slabo privit. Plačal je nekaj dinarjev, kolo pa še vedno pušča. Radoveden je bil, zakaj nimajo na zalogi italijanskih ventilov. Dejali so mu: Ne izplača se, premajhna stvar je to...

Vodovodno tesnilo

— V kuhinji je poplaval! Iz zidu pri kopalnici je takoj, ko si odšel, pričela teči voda. Ves zid je moker, vsako jutro je v kuhinji luža! Ze dva dni čakam vodovodnega instalaterja. Če ga še danes in jutri ne bo, ti bom brzojavila, da boš prišel domov! — tako je pisala žena Jaku na morje. Ta se je spokojno grel na soncu, nabiral moči v prelepih dopustnih dneh in škilil po dekletih v bikinijih — Gromska strela, še tega spaka je bilo treba! — je robantil Jaka v strahu, da mu bo šel dopust po zlu. Sonce ni bilo več tako lepo, morje je postalo manj modro in toplo, da, niti »bikinijev« se mu ni zdelo več vredno opazovati. — Za ubogin deset dni sem se spravil na morje, prvič v življenju, in še zdaj mi vodovod ne da miru! Uh, da bi ga strela! — Napovednega brzojava na srečo ni bilo in Jaka je nato v miru užival oddih.

Ko se je vrnil, mu je žena pokazala v kopalnici v zidu pod stropom luknjo! Iz nje se je svetilo medeninsto tesnilo, ki ga je instalater zamenjal. — Zakaj zlomka pa ni luknje zadelal? je pov-

prašal Jaka boljšo polovico. — Mudilo se mu je, ni imel časa! je odvrnila žena. Čez nekaj dni mu je instalater na cesti »dal blagohotno na znanje«: — Veste, vodovod sem vam popravil, tisto luknjo v zidu pa boste že sami zadelali, malo »gipsa« kupite, boste že kako!

Nato je prišel račun: ventil 275 din, delo 4 ure po 240 din je 960 din, skupaj 1235 din. — Koliko časa pa je delal, mar res 4 ure? Saj je vendar pustil luknjo nezazidano! — je ves ogorčen vprašal Jaka žena. — Na uro res nisem gledala, no, ob devetih sem prišla domov, takoj zatem je prišel, ob enajstih sem pa že bila pri Marci. Veš, Jaka, ampak nekakšen listek mi je dal podpisati, rekel je, da tisto potrebujejo za račun! — Jaka je nato nekaj časa robantil nad ženino naivnostjo, račun pa je kljub temu plačal.

Naš komentar bo zelo kratek. Povedali smo pet zgodb o majhnih rečeh, ki skrivajo v sebi veliko resnice. Rezijska ura električarja je 340 din, če dela ali če čaka na skladiščniku. Nov spiralnik velja 3.700 din, tesnilo pa samo 70 din, lahko se vam pa primeri, do boste dobili star spiralnik za 3.700 din. Jajčka so na trgu po 32 din, ker se trgovcem ne izplača iti ponje na vas, k zadrugi. Samo 5 din zasluška pri enem je premalo, moralo bi biti vsaj 100 tisoč jajčk, da bi se izplačalo... »Specialna

popravilnica« koles nima na zalogi ventila, raje pošlje v trgovino ponj stranko (čeprav so poštno priznali, zakaj). Ventil je prepoceni, ne izplača se, premalo odstotkov zasluška bi lahko nabili nanj. Vodovodni instalater ne zamaši luknje, zaračuna pa 4 ure dela za opravljeno dve uri...

»Veriga neizpolnenih želja« — smo napisali v naslovu. Elektroinstalater, vodovodni instalater, trgovci in mojster v popravilnici koles so na sestanku kolektiva, ko so določali višino rezijske ure, gotovo trdili: višja mora biti, vse je draže! Enako so najbrž trdili Jože, Špelin mož Janez, Srečko in Jaka, ko so določali tarifne postavke.

Električar se je izgovarjal na visoke cene v trgovini, trgovec je trdil, da so obrtniške usluqe drage, Janez je dajal za zgled plače v sosedni tovarni, Srečko je grozil, da zapusti podjetje, če mu ne dajo 35 tisoč na mesec in tako naprej... Vsi pa so udarili po žepu sebe... Tako je nastala veriga želja neizpolnenih, ki ima svoj vzrok v nepoštenosti. Jože, Špela, Janez, Jaka in mnogi drugi državljani so sicer nezadovoljni, ko doživljajo krivice, ki smo jih opisali, vendar pa so premalo glasni, ko govore o njih.

In kje je rešitev? Zelo blizu je in zelo preprosta! Delati moramo več, pošteno in ceneje, pa bo vse v redu!

OTOK ZAKLADOV

145. Prišli smo do obeh čolnov. Doktor je enega razbil s sekuro; nato smo se usedli v drugega in odveslali vzdolž obale proti votlini, kjer je bil skrit zaklad. Zagledal smo temni vhod v Benovo skrivališče. Pred njim je stala postava, ki se je naslanjala na puško. Tudi Silver je moral vzeti veslo v roke in leteli smo naglo kot puščica po mirni morsk gladini. Tista postava je bil mr. Trelawney. Mahali smo mu z robcem in ga pozdravili s trikratnim: »Hurra!« Tudi Silver je klical prav tako priščno, kot da je naš človek.

146. Pri vhodu v zaliv smo srečali — veste kaj? — »Hispanio!«, ki je kar sama krizarila po morju! Povzpeli smo se na krov in vrgli sidro, da nam ladja ne bi več ubežala ali se celo razbila na pečini. Potem smo odveslali na obalo in se povzpeli do votline. Tam nas je sprejel mr. Trelawney. »John Silver,« je dejal, »vi ste velik ropar in slepar. Prosil so me, naj vas nikar ne izročim sodišču; zato vas bom pustil pri miru.« Silver se mu je zahvalil. »Ni potrebno,« je dejal Trelawney, »sploh pa kršim strazarsko službo, ker se pogovarjam.«

147. Potem smo vsi stopili v votlino. Bila je velika in značna. V njej je izviral majhen studenec. Prva stvar, ki nam je prišla na um, je bila, da se nam v velikem ognjem je ležal kapitan Smolet. Daleč od njim sem v kotu, ki ga je bil zdaj za zdaj razsvetljal sij ognja, zapazil velike kope zlatnikov in siterogov, ki so jih prinesli na palice. To je bil torej Flintov zaklad, ki smo ga prilihi tako daleč iskati in ki je zdaj za zdaj naš. Španci, portugalski zlatniki in življenje sedemnajst mož s »Hispanio!«. Mene je kapitan oštel, češ da vse premalo ubogam in da preveč delam po svoji glavi. Silverja pa je sicer oštil in to je bilo vse.

148. Jutri smo se že navsezgodaj lotili dela. Prva stvar, ki nam je prišla na um, je bila, da se nam v velikem ognjem je ležal kapitan Smolet. Daleč od njim sem v kotu, ki ga je bil zdaj za zdaj razsvetljal sij ognja, zapazil velike kope zlatnikov in siterogov, ki so jih prinesli na palice. To je bil torej Flintov zaklad, ki smo ga prilihi tako daleč iskati in ki je zdaj za zdaj naš. Španci, portugalski zlatniki in življenje sedemnajst mož s »Hispanio!«. Mene je kapitan oštel, češ da vse premalo ubogam in da preveč delam po svoji glavi. Silverja pa je sicer oštil in to je bilo vse.

PARTIZANI V ANEKDOTAH

Na levo ramo
Slovenski kipar Stojan Batič je bil komisar čete. Naredil je kip borca, toda puško mu je postavil napačno — na levo ramo.
»Vsi so občudovali kip, nihče pa ni opazil napake, le komandir čete. Zbral je borce in ukazal:
»Puško na levo ramo!«
Borci so začudeno pogledali, eden se je pa le ojunčil in vprašal:
»Mislite — na desno ramo?«
»Ne!« je odrezal komandir. »Če je tovariš komisar naredil borca s puško na levi rami, to pomeni, da je sedaj tako direktiva, da moramo likvidirati vse, kar je desničarsko.«

Drvarsko čudo
Mnoge vasi v Drvarju so precej daleč od mesta, vendar se prebivalci poznajo med seboj. Ko je bilo vojne konec, so se okoliški kmetje spet zbrali na trgu v Drvarju. Starka Dosta je stopila k nekemu korenjaku iz sosjedne vasi, ki je imel še šest bratov, in ga vprašala:
»Sinko drugi, ali si ti padel v vojni ali tvoj brat?«
»Jaz sem padel, teta, jaz!« se je zasmejal fant.
»Čudo prečudno: le kako si potem ostal živ?« se je začudila starka.

Maševalna pesem
Leta 1944 so Nemci odgnali na prisilno delo kolono Jugoslovancev, med njimi veliko Medjimurcev. Ko so šli po glavni ulici Münstra, jih je oficir, ki jih je vodil, ustavil in ukazal, naj zapoje. Medjimurci so se spogledali, nato pa zapeli na ves glas:
Dež rosi, dež rosi,
Nemci so že vsi bosí.
Dež začel je, pada, pada,
Nemčija propada...
Nemški oficir, ki pesmi seveda ni razumel, je ponosno korakal pred pevi.

Novočiljivost
Petinšestdesletni Čiro Ružič, znani junak iz balkanske vojne, je 1941 sodeloval v julij-

Budika? — Ne, nov izum japonske radijske industrije: majhen in praktičen tranzistorjski radijski sprejemnik posebne konstrukcije. Aparat lahko pade v vodo, vendar se ne pokvari; napredno — igra nemogoče odredi kopalca, saj jim bo v čolnu, med plavanjem ali na trstni blazinici v vodi pravilno obilo razvedrilin.

Znani italijanski režiser in igralec Vittorio De Sica snema film po neki Beccacciotti zgodbi z naslovom Riffa. Mladega dekleta iz srečljive velleže zabavnega parisa, s katerim se naselja »dogaja«, igra v filmu Sofija Loren. Mnogi se zaradi nje napovedujejo filmu velik uspeh. — Na sliki, ki prikazuje znano italijansko igralko med posnetki, medtem ko snema film, je Zoška precej zamišljena.

Donava - velika grobnica ladjevja

Reka Donava, ta najvažnejša evropska »vodna cesta«, je zmeraj polna ladij. Pa ne zgolj tistih, ki plovejo po njeni široki gladini — še več je takih, ki počivajo v globinah. Saj je Donava veliko pokopališče ladij iz vseh stoletij, od prazgodovinskih pa vse do danes. Rimske galeje in bizantinske vojne ladje so se spopadle na Donavi, za njimi so to nadaljevale ladje srbskih despotov in turških sultanov. Alj vse to so bili le skromni spopadi v primeri z borbami, ki jim je bila Donava priča v prvi in zlasti v drugi svetovni vojni.

je naletela na mine, se nagnila na desno stran in ob strahotni eksploziji zginila v globino.

BITKE ZA DONAVO V DRUGI SVETOVNI VOJNI

»Lepa modra Donava...« je v letih 1941-1945 doživela mnogo hudih bitk in pogotnila lepo zvezdo rečnih ladij-velikanov. Jugoslovanski monitor »Drava« se je od 6. do 12. aprila 1941 pogumno boril s fašistično aviacijo in topništvom vse od madžarske meje pa do Novega Sada. Monitor je pod poveljstvom Aleksandra Berića vzdržal besna bombardiranja, njegova posadka je zbila dva sovražna bombnika. Od 67 mornarjev jih je med borbo padlo 54, ostale in poveljniki

kar pa so pobili fašisti že potem, ko se je ladja potopila.

Donava je med drugo svetovno vojno bila izredno važna prometna žila, zato je nemški generalni štab močno utrdil njene bregove. Vendar reka ni dolgo ostala mirna. Že leta 1943, zlasti pa 1944, je pretrpela hude bitke. Zavezniški letalci so položili vanjo na tisoče in tisoče min, da bi ohromili promet sovražnikovih ladij. Na vsaj plojni dolžini Donave, od Regensburga pa do njenega ustja pri Sulinu, je bilo potopljenih okrog 500 ladij in vlačilcev.

Jeseni 1944 so se Nemci naglo umikali. Na veliko potniško ladjo, nekdanjo jugoslovansko ladjo »Vojvoda Mišić«, se je vkrvalo veliko nemških in italijanskih vojakov, ki so zapuščali področje Jugoslavije. Pri Bratislavi se ji je priključila še ena ladja, prejšnji jugoslovanski »Petar Preradović«. Prvi je plul »Mišić«, malo za njim »Preradović«. — Okrog dveh popoldne so zagrmeli tri strahotne eksplozije in »Vojvoda Mišić« je

SPOMINI STAREGA MORNARJA

Beograđanin Ratko Radulović je bil v prvi svetovni vojni mornar na eni od maloštevilnih ladij takratne mornarice, toda hrabre Srbije. Avstro-Ogrska je pa imela zelo močno vojno ladjevje tudi na Donavi. Starejši Beograđani se še spominjajo, kako so z avstrijskih monitorjev bombardirali njihovo mesto.

»Strah in trepet,« pripoveduje Radulović, »je bil za Beograd, Temes, največja in najbolj oborožena komandna ladja avstrijske rečne flote. L. 1915 je »Temes« obstreljeval Beograd in vsa obala Srbije ter je bil popoln gospodar Donave. Tedaj pa smo dobili od zavzeznikov mine, česar Avstrijci niso vedeli... 24. septembra se je ladja spet približala obali. Nenadoma

»MOST NA DRINI« V HOLLYWOODU

Kakor vse kaže, bo verjetno Ivo Andrić prvi jugoslovanski književnik, katerega delo bodo filmali v Hollywoodu. Iz tuje namreč poročajo, da so Andrića dobili Nobelovo nagrado, bodo vrsto njegovih romanov začeli prevajati v svetovne jezike, saj piše in govori te dni vse kulturni svet o Andriću in njegovi domovini.

Zdaj, ko je naš pisatelj dobil Nobelovo nagrado, bodo vrsto njegovih romanov začeli prevajati v svetovne jezike, saj piše in govori te dni vse kulturni svet o Andriću in njegovi domovini.

Novih stanovanj za pet Zagrebov

V našem načrtu gospodarskega in vsesplošnega razvoja v letih 1960-1965 ima važna postavka stanovanjska izgradnja. V teh petih letih naj bi zgradili pol milijona novih stanovanj, povedano bolj slikovito — Zagreb ima nekaj nad 100.000 stanovanj, torej bomo dobili do konca leta 1965 novih stanovanj za pet mest, velikih kot Zagreb.

Takoj po vojni je bilo vse polno drugih in nujnih potreb, ki so zavirale, da bi bili lahko učinkovito reševali stanovanjske težave.

OB RAZSTAVI IZKOPANIN, NACRTOV IN FOTOGRAFIJ MUZEJU

NEVIODUNUM: rimske izkopane iz Drnovega

V čast občinskega praznika Novega mesta je uprava Dolenjskega muzeja pripravila v svojih prostorih majhno razstavo rimskih izkopanin iz Drnovega pri Krškem. Razstava želi obiskovalcem pokazati del tega, kar je bilo v zadnjih dveh letih izkopano v Drnovem. Mesto Nevioudunum je bilo v rimskem času največje mesto na Dolenjskem in obnem njeno upravno središče. Razni raz-

NEKAJ OKROGLIH

UPRAVICENO VPRASANJE

»Ti, katere ženske ti bolj ugajajo: tiste, ki neprestano klepetajo ali one druge?«

»Hm, katere druge?«

NAROBJE RAZUMEL

»Javili ste se na naš razpis za blagajnika. Koliko let imate?«

»Dvakrat po eno leto in enkrat pol leta.«

ČE IMA ČLOVEK DOVOLJENJE

Mož rine po klancu na Grm vozček z otrokom in godrnja.

»Kaj se pritožuješ?« ga zavrne žena, »saj imaš samo ti v družini vozniško dovoljenje!«

iskovalci in samoznani kopači v preteklosti so v prvi vrsti kopali tamkajšnje grobove, jih temeljito oropali, predmete pa rasprodali na razne strani. Predmeti, lakopani v drnovskih grobovih s svojo lepoto in raznolikostjo dajo slutiti, da je mesto bilo resnično bogato, vsaj za provincinske pojme. O visoki civilizacijski stopnji tedanje ga mesta pa prepričljivo govorijo dejstva, da je Nevioudunum imel 8 km dolg lasten vodovod, napeljan iz vasi Izvir pod Gorjanci preko Krke v drnovsko ravnilno.

Ker so raziskovanje same mestne naselbine v preteklosti vedno zanemarjali, smo na pobudo Zavoda za spomeniško varstvo IRS in s pomočjo Komisije za spomeniško varstvo v Novem mestu ter občinskega ljudskega odbora Videm-Krško pričeli lanske leto s sistematičnim izkopavanjem mestne naselbine z namenom, da bomo z večletnim delom vendarle dobili precej jasno sliko o velikosti in urbanistični zasnovi mesta. Za lani smo odkrili precej tlorisov hiš, ki so imele centralno ogrevanje,

odvodni mestni kanal, in ugotovili, da je imele mesto v tlorisu pravokotno zasnovo, značilno skoraj za vsa mesta v rimskem imperiju. Obenem so ugotovili, da mesto ni bilo utrjeno, vsaj z zidovi ne, poleg tega tudi noben napisan kamen pa govori o kakšni vojaški postadki v mestu. To pomeni, da je bilo izrazito upravno-gospodarsko mesto ob vsaki trgovski mesti ob vsaki mestni magistratu. Poleg tega imamo v mestu nekaj velikih keramičnih domovanj, in obrednih posod, ki so jih polagali umirili v grobove. Znano je, da so Rimljani ravno v izdelovanju keramike dosegli tako visoko stopnjo, da smo jim še danes vsi hvalni. Razstavljeni predmeti v Dolenjskem muzeju dajejo namo bežen vpogled v zakladnico Nevioudunuma, ki jo želimo z leti čim bolj osvetliti. Če nam bo uspelo, bo to pomemben prispevek naši arheologiji, hkrati pa tudi kulturnemu turizmu.

Razstava bo odprta do 29. novembra.

Tone Knez

— Ne boj se, očka, slon bi se le rad poigrall

— Ah, kako je bil dober grozd, ki sem ti ga kupila...

M. Jasp: NEVIDNI GOSPODAR

»Nihče. Ullman je poskusil odkriti, kdo je »Nevidni gospodar«, Myme tudi, in še marsikdo. Vsi brez uspeha. To je inteligentni človek, in rekla sem že, da so njegovi načrti izvršeni.«

»Ja kako je začel?«

»S to tisoč dolarji. Da, to je bil ves njegov kapital.« je rekla Sony, ko se je Angel začul. »Šla sem k Ullmanu in rekla, da želi nekdo, ki ne mara biti imenovan, da in to osebo kidnapirajo. Nagrada: petdeset tisoč dolarjev... Tako se je začelo.«

»Aha, razumem! »Nevidni gospodar« je bil takerokt neke vrste delodajalec raznih gangsterjev in jim je priskrbel lepe dohodke.«

»Svojo bando je organiziral kot nekakšno industrijsko podjetje, kot družbo akcionarjev. Vsak šef bande je imel za jamec en dobiček.«

»Kako?« je vprašal Angel.

»Ves vplačani denar gre v eno in isto banko. Vsak šef bande razpolaga s tendenskim kreditom, ki ga ne sme preseči. Iz tega kredita plača sebe, svoje ljudi in vse stroške. Tako se je nabrala precejšnja rezerva denarja.«

»In koliko časa naj bi trajalo?« je vprašal Angel.

»»Nevidni gospodar« se je dogovoril s svojimi družabniki, da bo njihova banda delovala tri leta. Po tem roku si bodo denar, naložen v banki, razdelili na enake dele. Če se jim bo zdelo primerno, bodo sklenili novo pogodbo. Kar ste prišli vi, je število delničarjev precej padlo. Tako bo tisti, ki ostane živ, dobil lepo vsoto, saj znaša rezerva »Nevidnega gospodarja« in njegovih družabnikov — osemnajst milijonov dolarjev,« je mirno povedala Sony Rake.

Angelo je kar sapo zaprl.

»In koliko njegovih družabnikov je še živih?« je vprašal.

»Čakajte, bilo jih je pet: »Nevidni gospodar« (ta ima sicer dva deleža, toda del enega pripada meni), Ullman, Peter Myme, Vilet in Wilcroft, torej pet. Vsek je dobil tri milijone, le »Nevidni gospodar« šest. Ker sta Ullman in Myme mrtva, so sedaj deleži drugačni: »Nevidni gospodar« devet milijonov, Vilet in Wilcroft po štiri in pol...«

»Ne vem,« je rekel Angel, »zakaj je »Nevidni gospodar« potegnil v bando Vileta in Wilcrofta?«

»Zato, ker imata v rokah policijo in sodišče... Če bi ta dva po naključju odšla, bi »Nevidni gospodar« sam pobral ves dobiček podjetja. Seveda bi se povečal tudi moj delež.«

»Ali mi lahko poveste, kdo je »Nevidni gospodar?«

»Ne!« je odkimala Sony. »Lahko vam pomagam, da ga najdete. Toda njegovega imena in naslova ne bom izdala. To sem mu obljubila že takoj na začetku.«

»Razumem,« je zamišljeno rekel Angel. »Toda recimo, da ga srečam z vami?«

Potem bi lahko sam sklepal, da je to »Nevidni gospodar«, vi bi ga pa vendar ne izdali...«

»To uslugo vam lahko naredim,« je odgovorila Sony. »Ko ste prišli v Ameriko, so vsi časopisi pisali o vas. Hotela sem vas videti. Srečala sva se in pozabila sem na vse drugo. Sedaj mislim samo na vas...«

Angel ji ni mogel odgovoriti. Ni ji mogel povedati, da ni prost in da se navzlic svojemu pustolovskemu življenju ne bi bil mogel z njo poročiti. Sony bi tega ne razumela.

Toda Sony sploh ni čakala na odgovor. Vzglala je motor in sprevorila o povsem drugi stvari.

»Nevidni gospodar« bi rad, da ostane v njegovi službi. Občuduje vas. Toda drugi bi se uprli. Naročil mi je, naj vam pomagam, če pridete v nevarnost. Se zmeraj upa, da se mu boste priključili.«

»Na voga lu Lexington parka je ustavila avto in vprašala:
»Kje se bova dobila?«
»Kdaj?«
»Sedaj se bo kmalu zdanilo. Potrebni ste počaka. Recimo opoldne.«
»Telefonirajte mojemu prijatelju Vaniciju v 48. ulici. To je majhna kavarna. Če me ne bo, povejte Vaniciju, kaj naj mi sporoči.«
»Prav,« je odgovorila Sony. Položila mu je roko na ramo: »Na svidenje!«

PETINDVAJSETO POGAVJE

V dvigalu hotela »Astorija« je Angel začutil, da je zelo oslabil. To ga je razčulo, saj prav sedaj, za končni obrat, potrebuje vse svoje moči.

Ko je odprl vrata v stanovanje, je opazil, da gori luč. Čudno! Morda ga je Walred dolgo čakal, potem pa zapal in pozabil ugasiti luč. Stopil je v saloni in zagledal dva tuja človeka. Bliskovito je dvignil roko, da bi obrnil stikalo in ugasil luč, toda v rami ga je tako zabolelo, da je roka ostala na pol pota.

»Le lepo mirno!« mu je ostro rekel eden od obeh nezancev in uperil vanj revolver.

»O, kakšno presenečenje!« je vzkliknil Angel, ko je videl, da je eden vseh in debel, drugi pa majhen in suh. »Vi dva sta gotovo Stanlio in Olio?« Me res veseli, da sem spoznal taka slavna komika... Alj pa se morda motim?...

Debulhar je počasi obsel mizo in pritisnil cev revolverja Anglu na srce. Naglo ga je preiskal, mu vzel revolver in ga dal svojemu tovarišu.

»Kako se pišete?«

»Ezop,« je odgovoril Angel.

»Poslušaj ti — nikar se ne šal! Jaz sem Marden, to je pa inšpektor Holy. Ves, kaj to pomeni?«

Angel je pokimal. Saj je uganil, da sta policaja, kajti gangsterji bi streljali takoj, ko je stopil v sobo.

»Me veseli, da sta prišla! Upam, da je policija o pravem času dobila moje sporočilo,« je rekel Angel.

»Kakšno sporočilo?«

»No, da pridete sem.«

Marden ga je pogledal skozi na pol priprte veke.

»Torej ste nam vi sporočili?«

»Seveda.«

»Jako zanimivo,« se je zarezal inšpektor. »Hm, kaj ste pa hoteli od nas?«

Angel je napeto premišljal. Nekdo ga je izdal. Alj kdo? Sony ni vedela, da stanuje v »Astoriji«. Tisti šofer, Jerry? Tudi ni vedel. Kdo torej?

»No, zakaj ste nas zeleli?« je ponovil Marden.

»Hotel sem vam nekaj povedati o »Nevidnem gospodarju.«

»Lažnik!« se je zadirjal policaj. »Kako pa to, da nam je tisti, ki je telefoniral, rekel: Tukaj »Nevidni gospodar«, Angela boste našli v »Astoriji«, v stanovanju nekoga Walreda. Prosim, da me rešite tega tipa!«

Angel je globoko vzdihnil:

»Ne razumem... Najbrž je bil pijan.«

Marden je Angela pozornostno pogledal in obraz mu je zasijal.

»Zdaj vem, kdo ste! Vi ste — Angel. Al Brook!«

Angel se je priklonil:

»Čestitam! Vi ste pravi čarovnik.«

»Ne zbijajte šal, da ne pobesnim! Ste razumeli?«

Angel je povesil glavo. Ta poraz ga je res potrl. Ni mogel verjeti, da mu je sreča obrnila hrbet...
»Kaj bi radi od mene?« je vprašal povsem mirno.

»Marsikaj! Najprej, kje je Walred?«

»Ne vem,« je iskreno odgovoril Angel.

Prej kot se je zavedel, ga je velika policajeva pest udarila v obraz s tako močjo, da je odletel v vrata.

»Kje je Walred?« je spet zatulil Marden.

»Ne vem,« je rekel Angel in oči so mu jekleno zasijale.

SOS partizanske bolnišnice pri Mirni gori

V jubilejnim letu 20. obletnice revolucije jugoslovanskih narodov smo. Sirom po naši domovini se vrste slavnostna zborovanja, svečane proslave, številna nova odkritja partizanskih obeležij in spomenikov, ki nas spominjajo na slavne dni naše revolucije. Prav je, da ob takem svečanem jubileju tudi samokritično presodimo stanje že obstoječih partizanskih objektov.

Marsikaterega domačina in vedno več turistov zanesse pot na sodobno urejeno turistično postojanko na Mirni gori. Vseh narodnostnih izletnikov, dopustnikov sreča vsak čas v prijaznem planinskem domu. Kraj je vabljiv že zaradi ugodnih prometnih zvez, lepe okolice, zlasti pa še, ker je od tod možen vsestranski ogled legendarnega partizanskega Roga s številnimi zgodovinskimi znamenitostmi.

In zato ni čudno, da vsakega Mirnogorca zanese prijetna pot — polurni sprehod od Mirne gore najprej k nekdanji bolnici »Kremelj« pri Ponikvah. Tu je bila v času NOB prehodna

postojanka za ranjene partizane. Črnomaljska organizacija Zveze borcev NOB je pred kakšnimi desetimi leti adaptirala eno izmed sedmih barak bolnice. Ureditev je obveljala kaj malo časa. Brezvestne roke so lepo urejeno barako povsem uničile. Žal danes lahko naletiš le na gole stene, ki jih že načenja zob časa, neurejen, uničen ali poškodovan inventar. Človeku se ob vsem tem nehote zazdi, kakor da so pravkar bolnico zapustili okupatorjevi uničevalci.

Zakaj postavljamo partizanske objekte, če jih ne znamo ceniti in vzdrževati?

Krivda ali bolje rečeno malomarni odnos prizadeva nas vsel!

Veliko je bilo že govora in kritik na račun mirnogorskega problema. Leta 1959 je Zavod za spomeniško varstvo pri OLO Novo mesto obljubil denarno pomoč za popravilo bolnice »KREMELJ«. Žal je ostalo

le pri obljubi. Res je sicer, da se ta objekt ne more enačiti po pomembnosti z ostalimi v Rogu, res pa je tudi, da so za vzdrževanje bolniških objektov pri Mirni gori potrebna le majhna gmotna sredstva in čut moralne odgovornosti nas vseh.

Kot kažejo navedeni primeri, zapuščenost obeležja, spomeniki, zbledele napisi na spominskih ploščah, neurejena partizanska grobišča po našem okraju in verjetno tudi drugod, običajni prevzem spomenikov v varstvo ob priliki odkritij s strani občinskih ljudskih odborov in formalna izjava še ni dovolj. Zato bi bilo umestno, da bi ObLO v sestavi svojih svetov za kulturo in prosveto ustanovili posebne komisije za spomeniško varstvo (v drugih okrajih in večjih občinah take komisije že obstajajo). Tem organom naj bi občine zagotovile potrebna sredstva za redno kontrolo in vzdrževanje vseh zgodovinskih objektov, zlasti pa še objektov, obeležij in spomenikov iz NOB. Za to niso potrebna milijonska sredstva. Merodajni občinski forumi naj bi s sodelovanjem občinskih odborov Zveze borcev NOB smotno in redno organizirali urejanje vseh objektov s pomočjo šolske, vajeenske mladine, delovnih kolektivov in ostalih množičnih organizacij.

Prav je, da o vsem tem resno razmislimo, in ukrenemo, kar je treba. Če tega ne bomo storili danes, se bo stanje še poslabšalo, vsa vložena sredstva in trud pri izgradnji raznih objektov in spominov na NOB pa bi bila vložena zastoj.

Upamo, da bodo merodajni v Črnomlju uvideli nujnost vzdrževanja partizanskega objekta — bolnice pri Mirni gori ter da bodo strokovno in finančno podporo Zavoda za spomeniško varstvo pri OLO Novo mesto še pravočasno uredili nastali problem ter ohranili dragoceni objekt poznejšim rodovom.

Slavko Grahek

Tončkov dom na Lisci

Razgovor na Lisci

Z oskrbnikom »Tončkovega doma« na Lisci tov. Pavlom Stergarjem smo imeli 24. oktobra razgovor o uspehih in problemih doma. Iz pogovora povzemamo naslednje:

»Tončkov dom« je lani obiskalo 4800 gostov, letos do 30. septembra pa že 4700. Nočnin je bilo 1929. Letni dopust je letos v domu preživel 127 ljudi. Ti ljudje so bili iz različnih krajev: iz Zagreba jih je bilo 17, iz novomeškega okraja 67, ljubljanskega 7, celjskega 34 in mariborskega 2. Ti podatki potrjujejo, da je dom znan daleč naokrog in da ga ljudje radi obiskujejo. Tudi novomeški okrajni zavod za socialno zavarovanje je letos poslal na okrevanje 38 zavarovancev, okrog 20 ljudi pa so poslale razne organizacije in društva iz Spodnjega Posavja.

Presenečeni smo bili nad nizko ceno dnevnega penziona, saj znaša 700 din za člane planinskih društev, za nečlane pa 900 dinarjev. Z oskrbo so bili gostje zadovoljni, saj je v knjigi obiskov polno pohval in priznanj.

V domu je 5 sob, v katerih je 22 postelj in 9 skupnih ležišč. Za zabavo je poskrbljeno. Televizijski in radijski sprejemnik, gramofon z veliko izbiro plošč, knjižnica, kegljske in igrišče za odbojko nudijo gostom dovolj razvedrila. S terase, na kateri je prostora za 20 mlz, pa je lep razgled na Julijske Alpe, Kamniške planine in tja do Pohorja in Gorjancev.

Čeravno traja glavna sezona le štiri mesece, je tudi pozimi na Lisci dovolj obiskovalcev, ker so tla za smučanje zelo ugodna.

Največji problem doma je pomanjkanje vode. Nosiči jo morajo iz pol ure oddaljenega izvirka. Napečava vodovoda bi namreč stala okrog 3 milijone dinarjev, vendar bo potrebno tudi ta problem ne-

koč rešiti. Samo v letoknjem letu je promet narasel za 1.500 tisoč dinarjev. Potrebe po vodi so torej vsak dan večje. Vprašanje vodovoda bi lahko rešili, če bi dobili dolgoročni kredit in s prispevki občin; morda bi tudi DOZ lahko nekako prispeval za zaščito zavarovanega objekta.

Prihodnje spomlad bodo pred domom podaljšali teraso, pod njo pa zgradili klet in pralnico. Kasneje rameravajo dom razširiti in zgraditi več manjših sob.

Treba bi bilo tudi redno vzdrževati cesto od Brezje do doma, sicer bo sprejeto velikega prometa. Žal postala za motorna vozila neprevozna.

»Možnosti za nadaljnji razvoj doma so torej velike,« je na koncu dejal tovariš Stergar. D. K.

Zgledna vztrajnost udeležencev pohoda na Bučko

V ponedeljek zjutraj in dopoldne je močno deževalo. Kakor smo z veseljem in s ponosom v nedeljo pozdravili prihod udeležencev

taborniško-mladinskega pohoda s Frate in Brezje na rebrni na Bučko, tako smo bili v ponedeljek zaradi redno slabega vremena skrbnih za mladino, ki je spremstvu starih prekaljenih borec odšla na dolgi pot proti Bučki. Vodstvo občinskih organizacij je na tega mesta so hotela tabornikom in mladincem pomagati s šoforskimi krili in prevozom, toda že zjutraj jih niso mogla več dobiti v Jablanu ne v drugih krajih. Mladina je kljub dežju pravočasno odšla na pot, hitro nadaljevala potovanje proti Šmarjeti. Sto fantov in deklet je v družbi znamenitih novomeških prvoborcev hotelo proti cilju ne glede na ovire, ki so jih doživljali med potjo.

Vemo, da je mladina živela na tej poti mnogo lepega, premagala pa morala tudi mnogo težav. Vsem tem bomo obiščevali poročali prihodnji teden, ker smo morali danes objaviti številko zaključki že v ponedeljek popoldne.

Marijan Tratar

Tudi z zamudniki vred: ČRNA BARVA absolutni zmagovalec!

Do sobote, torej že po končanem zbiranju udeležencev nagradne ankete za izbiro barve za naslovno glavno našega tednika, smo dobili še 105 anketnih listkov, ki so povedali tole: za črno: 52 glasov, za rdečo 21, za modro 19 in za zeleno 13 glasov.

Potemtakem je v anketi sodelovalo 1913 naročnikov, ki so glasovali takole:

ZA ČRNO BARVO 951 glasov, ZA MODRO 430, ZA RDEČO 359 naročnikov IN ZA ZELENO BARVO 173 glasov.

Ostali bomo torej pri prvotnem sklepu: stalna naslovna glava bo tiskana v črni barvi, praznične številke pa v modri.

Vsem, ki so v anketi sodelovali, še enkrat hvala!

»RAJE DAM ADVOKATU 100 TISOČAKOV!...«

Lepega jesenskega dne priteče na krajevni urad postaren, že precej izčrpan možakar in zahteva od uslužbenca, naj sodno zapriseženim cenilcem napiše dovoljenje, da lahko ocenijo škodo, ki jo je napravila tuja živina na njegovi zemlji. »Ne morem dopustiti, da se mi dela škoda,« trdi prišlec. »Take škode še ni bilo,« dodá. »Toda — ne morem razumeti, zakaj se mi izmika, zakaj mi krišlec poštno ne odgovori. Ne vem, iz česa me tudi s tem, da bo šel še sam cenit.« Možakar hoče vse obširno dokumentirati, samo da bi mu na krajevnem uradu ustregli. Ko mu uslužbenec pojasni, da »takega naloga« krajevni urad ne more dati ter da je bolje, da se s sporno stranko sam pogovori, je oškodovani možakar še bolj iz sebe.

Teden kasneje prizadeti spet potrka na krajevni uradu. Tokrat predloži zapisnik, ki so ga napravili sodno zapriseženi cenilci. Uslužbenec prebere: »Škoda na travniku, ki jo je napravila živina tožene stranke, znaša 200 dinarjev. Cenilni stroški so 1000 dinarjev. Zahtevajoča stranka jih je plačala.« Sledi datum in podpis cenilcev...

8. oktobra je razpisana poskusna razprava. Nasprotna stranka trdi, da je šla njena živina po tistem travniku samo enkrat, da pa goni živino po tem zemljišču polovica vasi. Prizadeti jo je prijavil »samo iz osebnega sovraštva«, zato ne pristane na povračilo škode ter raje plača za sodno obravnavo in advokatu 100 tisočakov kakor nasprotniku en dinar. Oškodovani trdi, da ima posestvo, da bo tožil in je prepričan, da je pravica na njegovi strani. »Samo zaradi davkov ne morem dovoliti, da bi se delala škoda,« dodá.

Ko je že sklenjeno, da »mora priti do tožbarjenja«, poskuša predsednik poravnalnega sveta sveta še enkrat: »Pametna in izkušena možakarja sta. Gotovo nimata toliko, da bi plačevala sto tisočake za prazen nič, čeprav se tako ponášata.« Nadalje predsednik sveta domneva, da je med njima morda kakšen daljši spor, da pohojena trava prav gotovo ne more biti vzrok za tožbo. »Če se tukaj poravnata,« pove, »ne bosta nič plačevala. Temeljito premislita, preden se odločita. Koliko časa bi zapravila samo na poti do sodišča, ki je oddaljeno kar 15 kilometrov!«

Te besede nekoliko ublažijo problem. Tožitelj takoj pristane, da pusti stroške za škodo (200 din). Nasprotna stranka naj mu povrne samo cenilne stroške. Precej grobih in milih besed je treba prenesti, preden tožene pove: »500 dinarjev plačam, drugo polovico cenilnih stroškov naj plača tožitelj!« Do sporazuma spet ne pride in bi kmalu ostali pri prvem zaključku, da bo oškodovani tožil.

Polni dve uri že sedijo, vendar poravnave še ni. Tedaj predlaga član poravnalnega sveta drugim članom sveta, da sami zbero 500 dinarjev. Zapisnik je zaključen. Stranki podpiseta in razprava je končana.

Le kdaj bodo ljudje spoznali, da pravda za prazen nič ne vodi nikamor? Poravnalni sveti lahko pri tem napravijo veliko. V tem primeru smo videli plemenito dejanje članov takega sveta. Saj so tudi oni navadni ljudje, kmetje, delavci in uslužbenci, ki nedvomno niso brez svojih skrbi in problemov. Zakaj bi jim kradli čas v »pravdah zaradi pravičnosti«?

Alli sta sporni stranki že premislili, kaj bi lahko bilo, ko se ne bi pred dnevi poravnali pred poravnalnim svetom v Adleskih?

Alojz Cvitkovič

Izumiteljem priznanje doma!

V vrsto akcij in prireditelj, ki jih Društvo inženirjev in tehnikov organizira vedno več, posebno v mesecu tehnik, spada tudi ustanovitev Društva izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav. To društvo so v Novem mestu ustanovili v petek, 27. oktobra. Ustanovnemu sestanku so prisostvovali zastopniki več novome-

ških podjetij in Ljudske tehnike ter predsednik republiškega odbora tega društva dr. Fran Zupan.

O delavnosti tehničnih panog v naši družbi in še posebej o gospodarstvu v okraju je poročal delegat iz Ljubljane, nakar so navzoči v prisotnosti sekretarja okrajnega odbora SZDL Mira Gošnika razpravljali o

Kljub težavam z izvozom: dobro!

Lesno predelovalna industrija Zora v Črnomlju je nastala letos. Kolektiv se je preselil v prostore, ki jih je prej zasedal Kovinar. Ker je letos upadel izvoz lesa, so se takoj po ustanovitvi znašli v nemajhnih težavah. Če prilejemo k temu še napore, ki jih je zahteval novi gospodarski sistem, bomo ugotovili, da so morali res krepko poprijeti. V podjetju deluje

ta dva obrata: žaga in mizarstvo.

Obrat žaga je do konec oktobra dosegel dinamični proizvodni plan s 120 odstotki. Plan realizacije za devetmesečje so dosegli s 97 odst., to pa zaradi zmanjšanja izvoza rezanega lesa listavcev. Dinamični plan proizvodnje so presegli z 20 odst.; uspeh je toliko večji, če upoštevamo, da je predvsem posledica gospodarnije uporabe strojev in boljše organizacije dela. Števila delavcev namreč niso povečali.

Mizarški obrat izdeluje stavbno pohištvo in opremo za pisarne in poslovne prostore. Največ težav je z obrtniškiimi uslugami. V Črnomlju ni podjetja, ki bi te usluge opravljalo, zato se vsi naročniki obračajo na Zoro, v serijski proizvodnji pa povzroča to precejšnje težave.

Letos bodo ustvarili 167 milijonov bruto proizvoda, konec septembra so bili za 6 odst. pod planom, vendar se kolektiv trudi na vse kriplje, da bi dosegel realizacijo. Videti je, da so te dni že uspeli.

Družabnost v loškem klubu

PD »Primož Trubar« v Loku je pred kratkim odprlo klub. V njem je televizor, ki ga je društvo samo kupilo. Ljudje zelo radi gledajo televizijske predstave. Ob nedeljah bodo kmetijske oddaje gledali in poslušali kmetije, v četrtek pa bo klub poln mladine zaradi mladinske oddaje.

V novo opremljenem klubu bodo razna predavanja, pripravili nameravajo več šahovskih garnitur in poskušati, da bi bili jesenski in zimski večeri kar najbolje prijetni. S. Sk.

Kultura samo v društvih - ali potreba vseh delovnih ljudi?

Nedeljska skupščina Svobod in prosvetnih društev iz metliške občine je kritično pretresla kulturno prosvetno delo, prikazala velik napredek na tem področju in kritično pregledala, česa v pretekli sezoni niso storili. Dala je načrt za kulturno-prosvetno delo v prihodnje. Uvod v delovni del skupščine je bil krajši koncert pionirskega tamburaškega zbor iz Metlike. Večje število delegatov in goste — med njimi sta bila tudi predstavnik okrajnega sveta SPD Severin Sali in sekretar občinskega komiteja ZKS Janez Dragaš — so pozdravili pionirji osnovne šole iz Metlike.

Ze v uvodnih besedah je predsednik občinskega sveta SPD Jože DULAR dejal: »Čeprav smo se trudili, da bi povečali število članov, opazimo ponekod prav nasprotno, da članstvo upada. Če so društva, ki so štela malo članov, na tem, da se razidejo, ni temu krivo samo odhajanje mladine v večje centre, v industrijo, temveč predvsem to, da društvena vodstva niso znala izkoristiti vseh novih prijemov, da niso uvedla takih oblik dela, ki bi bile privlačne tudi za kmečkega človeka. Z novimi oblikami dela bi se vrste članstva povečale, saj bi ljudje iz pasivnih gledalcev, ki so doslej le prejemali kulturne dobrine, postali tudi aktivni ustvarjalci, ki bi se izživljali na raznih posebnih kulturnih dejavnostih. Ovir za uspešno delo ni le ozek teritorij in majhno število članov, temveč predvsem prečna, preskopa vsebina dela. Res je, da društvo z 20 člani ne more storiti dosti, toda prav s petstretjšimi, boljimi oblikami dela bo naraslo število članstva.«

Nov družbeni gospodarski sistem mora tudi kulturni dejavnosti zagotoviti redna

finančna sredstva. Delegati so bili mnenja, da bo tudi tu kmalu treba priti na čisto, da je torej treba ustanoviti sklad za finansiranje kulturne prosvetne dejavnosti pri ObLO. Vsem mora biti jasno: če kulturo v komuni po-

VLADO LAMUT: LIKANJE

trebujemo, moramo zanjo imeti sredstva. Ne moremo trdit, da občinski ljudski odbor ali gospodarske organizacije niso v zadnjem času podpirali kulture, vendar je potrebno zagotoviti redna sredstva, da bodo društva vedela sestaviti načrte za svoje delo in jih tudi izvajati.

Ce nečemo razvijati kulturno prosvetno dejavnost in komunalni sistem, moramo imeti prostore, kjer se državljanji zbirajo in duhovno izživljajo. Domovi v metliški občini niso v zavirljivem stanju; razen doma v Metliki je povsod drugo stanje pereče. Težak je primer v Gradcu, kjer je lastnik dvorane kmetijska zadruga. Dvorana v sedanjem stanju ni uporabna. Brez dvorane so v Draščih in na Suhorju. Stanje se bo lahko izboljšalo zlasti v Metliki, Gradcu in na Suhorju kjer so prebrvalci začeli široko akcijo za gradnjo nove kulturno pro-

svetne dvorane v letu 1962, v Metliki pa prav v zadnjem času obnavljajo dvorano TVD Partizan.

Doslej v metliški občini še ni bilo robenega kluba, kaže pa, da bo že v novembru zaživel klub v Metliki. Zanj sta določena dva prostora v gradu. Do občinskega praznika bodo prostori urejeni in nabavljena oprema. Pri tem so pomagale sindikalne podružnice. Pripravljen je tudi že osnutek programa za delo kluba. V klubu namreč ne sme biti glavno težišče dela v gledanju televizijskih programov, ampak mora ta postati nova, privlačna oblika kulturne dejavnosti. Za otvoritev kluba bodo organizirali literarni večer slovenskih književnikov, potem pa prirejali predavanja in razgovore o gospodarstvu, politiki, filmu in drugem. V Gradcu že imajo osnove za razvoj klubskega življenja, saj imajo prostore in televizijski sprejemnik.

V dramski dejavnosti je bilo storjenega največ, vendar tudi ta ne zadovoljuje. Zlasti v manjših prosvetnih društvih poteka delo le v zimskem času. Kljub bogati izbiri sodobnih dramskih del se še mnogokje zadovoljujejo igralske družine z burkami in veseligrami.

Zato bo potrebno izbrati dramskih del posvetiti večjo skrb. Velika manifestacija glasbene dejavnosti je bila mladinska pevška revija. Opaža se, da je bilo v prejšnjih letih glasbeno življenje bolj razgibano. Moški in mešani pevski zbor, ki sta imela v Metliki tradicijo, ne nastopata več. Tudi v Gradcu ni več pevškega zbora. V občini obstajajo tudi godbeni odseki, ki so zelo delavni.

Folklor v Beli krajini počasi izumira, zato bi bilo potrebno poživiti folklorno dejavnost. V preteklem letu je bila delavna je mladinska folklorna skupina, ki je nekajkrat nastopila.

Posebno vprašanje predstavlja ljudska knjižnica v Metliki, ki ima okoli 3000 knjig in je v neprimernih prostorih. Odslej bo namreč ena izmed klubskih sob namenjena knjižnici, tako da bodo knjige bolj dostopne ljudem.

Po razpravi in sprejetem programu za bodoče delo je skupščina izvolila 15-članski občinski svet. Najbolj po- žrtvovalnim kulturnim delavcem so podelili diplome občinskega sveta, a v imenu predsednika Zveze Svobod

in PD Slovenije je Severin Sali izročil Juliji Rajmerjevi odklovanje Svobod I. stopnje, Silvu Mihelčiču in Jožetu Dularju pa odklovanje Svobod II. stopnje.

Ob zaključku naj ponovlmo besede Jožeta Dularja, da je pred nami veliko dela, ki ga bomo opravili le s skupnimi močmi. Želimo pa pri tem razumevanje in podporo prav vseh občanov, da bomo globoko občutili, da sta kultura in prosveta sestavni, nepogrešljivi del njihovega življenja.

Bogdan Borčič: JURČIČEV MOTIV IZ DESETEGA BRATA

IVO ANDRIČ:

Travniška kronika

Na drugem koncu travniške soteske, zatrpane s snegom, je res pripravljen prvi kotel v kleti Petra Fučiča in zaleli so kuhati žganje. Klet stoji zunaj mesta, tik nad Lašvo, toda pod cesto, ki pelje v Kalibunar.

Dolina je polna ledenega prepaha in vlažnega snega. V kleti, ki je nad vodo, vsa noč pleše in piska pod streho »čarovnica« in vrača dim skozi strešno lino.

Pod kotlom cvrče mokra polena, okrog njega pa se vrtijo zahomotani, sajasti in prezebli možje, pokriti z rdečimi rutami, se mučijo z dimom in iskrami, z vetrom in preprihom in ostrim tobakom, ki jih nepretrgoma peče v ustih in grize oči.

Tukaj je Tanasije, sloviti mojster za kotel in žganje. Čez poletje dela ali pa ne. Toda komaj odpade prva sliva, hodi od hiše do hiše travniškega okrožja in tudi dalje. Nihče ne zna bolje skisati sliv in presoditi, kdaj je drožje zavrelo, nihče bolje skuhati in pretočiti žganje. Tanasije je čemeran možak, ki je vsa svoja leta preživel po mrzlih in zakajenih kletih, večno bled in neobrit, zaspan in slabe volje. Kakor vsi dobri mojstri je venomer nezadovoljen tako s svojim delom kot s svojimi pomočniki. Ves njegov razgovor je šamo jezno brundanje in vsa naročila le nikalna:

»Ne tako... Ne pusti, da bi zavrelo... Ne dodajaj... Ne dotikaj se več... Pusti, dovolj je... Nehaj... Odmakni!«

In po vsem tem sitnem in nejasnem brundanju, ki ga vsi dobro razumejo, on in njegovi pomočniki, pride naposled iz Tanasijevih sajastih in razpokanih rok, iz blata, dima in navideznega nereda popoln in pošten izdelek: dobro in čisto žganje, ločeno na kozla, na hudega, lahkega in na pátoko, sijajna in ognjena tekočina, bistra in zdravilna, brez pezdirdja in saj, brez sledu napora in umazanije, iz katere je nastala; ne diši po dimu ne po gnolobi, temveč po slivah in sadovnjaku in izliva se v posode dragocena in čista kakor duša. Vse dotlej Tanasije bedi nad njo kakor nad novorojencem, pozabi celo na brundanje in prepri, samo odpira in zapira usta, kakor bi neslišno šepetal ali čaral; z nepogrešljivim pogledom opazuje tanki curek žganja in po tem curku, ne da bi preskušal z jezikom, določi žganju moč, vrednost in mesto.

Okrog ognja, ki gori pod kotlom, so vedno tudi gostje, prebivalci iz mesta, med njimi je pa vselej kak popotnik ali brezposelnik, guslar ali pripovedovalec, kajti užitek je jesti in piti in pripovedovati ob kotlu, čeprav oči ščemijo od dima in piha v hrbet mraz. Za Tanasija teh ljudi sploh ni. On dela in godrnja, ukazuje, govoreč vedno, kaj ni treba storiti, in se za ljudi, ki sedijo okrog ognja, še malo ne zmejni, kakor da so duhovi. Zdi se, da pojmuje te brezposelnike kot sestavni del kotla. Vsekakor jih on ne vabi in ne podi, pa tudi ne opazi. Tako Tanasije že štirideset let kuha žganje po mestih, mestečih in samostanih. Tudi nocoj. Videti je pa, da je oslabil, postarjan. Brunda tiše kot včasih, večkrat zakašlja in se starčevsko zareži. Goste in skuštrane obrvi so mu posivele in so kot vse obraz vedno umazane od saj in ilovke, s katero maže kotel. Izpod sršastih vek kukajo samo oči kot dva različna steklena bisera, ki zdaj poblisneta svetleje, zdaj popolnoma ugasneta.

Nocoj je ob ognju zbrana večja družba: sam gospodar Pero Fučič in z njim dva travniška Srba, trgovca, neki guslar in Marko iz Džimrija, be- rač in vedeževalec, ki venomer potuje po Bosni in zaide včasih tudi v Travnik, vendar ne gre v mesto ne v čaršijo, temveč se ustavi že v tej kleti.

Ta Marko je osivel in čist kmet iz vzhodne Bosne, droban, živahan, ves nekako umirjen in spreten.

Slovi kot vedeževalec in prerok. V svoji vasi ima odrasle sinove in pomožne hčere, zemljo in hišo. Toda ko mu je umrla žena, je začel moliti, opominjati ljudi in razlagati prihodnost. Ni lakomen denarja, noče prerokovati vedno, ne vsakemu. Oster in brezobziren je do grešnikov. Turki ga tudi poznajo in puste, da vedežuje.

Kadar Marko pride, ne gre v premožne hiše, temveč se ustavi v kaki kleti ali vaški koči, ob ognju. Pogovarja se z možmi in ženami, ki se tu zbera. Potem, ob nekem času, odide v noč in ostane zunaj uro, včasih tudi dve. Ko se vrne rosan in premočen, se usede k ognju, kjer ga poslušalci še čakajo, zre v tanko tisovo deščico in začne govoriti. Večkrat se pa še prej obrne h komu od navzočih, ga ostro pokara zavoljo grehov in zahteva, da zapusti družbo. Posebno ženskam se to rado zgodi.

Dolgo in napeto se zastirni v kako ženo, potem pa pravi mirno in odločno:

»Botra, do komolcev tičiš v grehu. Pojdi, očisti se in reši greha! Saj več, kakšen greh te teži.«

Osramočena ženska zgine, Marko pa začne prerokovati splošne stvari, za vse zbrane.

Tudi nocoj je Marko odšel, čeprav je zunaj oster veter in leden dež s snegom. Sedaj gleda v svojo deščico in rahlo trka po nji s kazalcem leve roke; gleda dolgo in začne počasi:

»Glejte, zagazili so v kri. Do členkov jim kri sega, in še raste. Glejte kri, od danes pa za sto let; glejte, še od drugih sto let polovica. Tako daleč vidim. Šest naraščajev si nepretrgoma s prgišči podaja kri. Samo kršćansko kri. Pride čas, ko bo sleherno čete učilo se knjige brati in črke pisati; ljudje se bodo z enega konca sveta na drugi pogovarjali, vsako besedo bodo čuli, ampak razumeti se ne bodo mogli. Nekaterniki bodo mogočni postali in si nakopičili bogastva, kakor ga ni pomniti, toda bogastvo jim bo zginilo v krvi in ne naglica in ne spretnost jim ne bosta pomagala. Eni bodo osiromašili in trpeli tako lakoto, da bodo grizli svoje lastne jezike in klicali smrt, naj jih pokonča, toda smrt bo gluha in počasna. Zemlja naj rodi, kolikor hoče, od krvi bo sleherna hrana postala gnusna. Križ bo sam od sebe potemnel. In takrat bo prišel človek, nag in bos, brez palice in torbe, in zasenčil bo vse oči s svojo modrostjo, močjo in lepoto in odrešil bo ljudi krvi in nasilja in utešil sleherno dušo. In zavladal bo tretji od Trojice.«

Tanasije je vstal in pogledal v kotel. Eden od obeh trgovcev je pa vprašal Marka, ali bo v Travnik prišel ruski konzul.

(Odlomek iz TRAVNIŠKE KRONIKE pisatelja Iva Andriča, ki je v prevodu Severina Šalija izšla lani pri DZS v Ljubljani.)

V zorno delo šol. upraviteljice

Vojna vihra je močno prida- dala tudi Tržišče z okoli- co. Požgana je bila šola in je bila v ruševinah še po osvoboditvi.

Delo učiteljev je bilo po- pojni zelo težavno. Treba je bilo začeti s poukom, po- slojpa pa so bila požgana. Ze 1945 je prišla v Trži- šče tovarišica FELIKSA OSTROVERŠNIKOVA in začela poučevati. Pouk je bil v privatnih hišah. Kot zasedna Slovenka, skrbna mati in prizadevna žena je Ostroveršnikova kmalu uvi- dala potrebo po novi šoli in začela zbirati prostovoljne prispevke. Mnogo ljudi jo je razumelo, saj je čakalo kar okrog 350 otrok, da se

Ivo Andrič - prvi Jugoslovan z Nobelovo nagrado

Letošnjo Nobelovo na- grado za književnost je prejel jugoslovanski knji- ževnik Ivo Andrič. To vest je Švedska akademija, ki nagrade podeljuje, sporo- čila 26. oktobra. Visoko priznanje in nagrado 250 tisoč švedskih kron bodo našemu nobelovcu izročili 10. decembra letos v Stock- holmu.

Ob razglasitvi Iva Andri- ča za letošnjega Nobelove- ga nagrajenca je sekretar Švedske akademije dr. An- dera Esterling izjavil, da je akademija hotela dati pri- znanje epski moči, s kate- ro je znal jugoslovanski

vseljio v nove učilnice. Kmalu je zrasla še večja šo- la, kot so jo Tržiščani imeli v bivši Jugoslaviji. Poslop- je, v katerem je zdaj osem- letka, je sodobno opremlje- no.

Ostroveršnikova pa ni le vzorna upraviteljica. Ze zgo- daj je začela delati v mno- gih organizacijah. Bila je vrsto let član upravnega od- bora KZ, organizirala je go- spodinjske tečaje, seminar-

800 poslušalcev na literarnem večeru

V torek, 24. oktobra, je bil v Semiču literarni večer, na katerem so brali svoja dela članj Društva slovenskih književnikov: France Bevk, Matež Hacc,

je, predavanja in večerno šolo. Bila je res upraviteljica, ki se je za vse zanimala.

Zaradi njenega 16-letnega dela pri nas čutimo ob njem- nem vstopu v pokoj veliko vrzel. Hvaležni smo ji za vse in ji želimo še veliko uspehov v Novem mestu, kamor se je preselila! Vsi se je bomo vedno s hvalež- nostjo in veseljem spomi- njali!

Lojze Udovč

Janez Menart, Tone Pav- ček, Peter Levec, Tone Se- liškar in semiški rojak Loj- ze Krakar. Prireditve je obiskalo nad 800 Semiča- nov, prišli pa so tudi ob- skovalci iz Gradca, Metlike in Črnomlja. Poslušalci so bili po večeru navdušeni in so želeli, da bi bile v Semiču take prireditve vsaj vsako leto enkrat. Književ- nikom so se s šopki zahva- lile tudi semiške pionirke.

F. D.

S petjem in godbo po vaseh

Na pobudo ZB in dru- žbenih organizacij v Semiču so bile v Stranski vasi, Črešnjevcu, Strekljčevcu in Črmošnjicah kulturne pri- reditve, na katerih je pel moški zbor in igrala doma- ča godba. S tem so se vsaj delno oddolžili vsem, ki so se udeležili prostovoljnih del za spomenik. S prire- ditvami so počastili tudi 20-letnico revolucije.

F. D.

HUDETOVA IN GROZNIK - ZMAGOVALCA

letošnjega »TEKA 29. OKTOBRA« v Novem mestu

Se nobeno leto ni bilo za občinski praznik Novega mesta toliko zanimivih in kvalitetnih sportnih prireditvev kot letos. Prve prireditve so bile že v nedeljo, 22. oktobra, nekatere so priredili kar med tednom, zaključne prireditve pa so bile preteklo nedeljo - na občinski praznik. Letos so za občinski praznik nastopili športniki skoraj vseh panog: nogometaši, odbojkarji, kegljači, balinarji, šahisti, igralci namiznega tenisa, strelci, igralci malega nogometa in atleti.

V nedeljo zjutraj so najprej pričeli tekmovalci malega nogometa, ki so morali dokončati turnir za pokal ObZTK. Med zelo zanimive in tudi kvalitetne športne prireditve lahko štejemo letošnji »Tek 29. oktobra«, tradicionalno atletsko prireditev v počastitev občinskega praznika Novega mesta. Letošnji tek po mestnih ulicah je bil doslej najboljši in najmočnejši. Tokrat je nastopilo pri moških na 1400 m dolgi progi - od železniške postaje do cilja na Glavnem trgu - 22 tekacev iz Maribora, Ljubljane, Senoverta, Sevnice in Novega mesta. Na polovico krajši progi - od

križišča pri Tovarni obutve - je startalo še 17 tekmovalcev - prav tako iz raznih krajev Slovenije.

Ker so tek priredili tik pred mimohodom sindikalnih sportnih ekip in pred množičnim zborovanjem na Glavnem trgu, je zanimivim borbam po novomeških ulicah prisostvovalo več tisoč Novomeščanov. Pri moških se je vse od starta odvijala glavna borba za prvo mesto med Ljubljancem Groznikom, ki sodi med najboljše svetovne progase v Jugoslaviji, in Mariborčanoma Ivančičem ter Červanom (državni reprezentant na dolgo proge). V zadnjem delu proge je bil Ljubljancem hitrejši in je kot zmagovalec letošnjega teka prejel pokal Občinskega ljudskega odbora Novo mesto. Drugi pokal, namenjen najboljšemu predstavniku novomeškega okraja, je prejel Senovčan Breznikar, ki se je uvrstil na 9. mesto.

Pri ženskah je bil zelo zanimiv dvoboj med mlado tekalko iz Senoverta - Razpotnikovo (članico celjskega Kladičarja) in domačo izkušeno Hudetovo. Sprva je vodila mlada Senovčanka, kasneje pa jo je prehitela Hudetova in zmagala z nekaj metri prednosti. Terskova iz Trbovelj je kot najboljša tuja tekmovalka (bila je tretja) prejela od predsednika OBZTK Alojza Serinija prehodni pokal, kot najboljša domača tekmovalka pa je prejela pokal zmagovalca Hudetova.

Tehnični rezultati letošnjega teka:

MOSKI - 1400 m: 1. Pavel GROZNIK (Olimpija) 3:39,6, 2. Franc IVANČIČ (ZAK Maribor) 3:41,0, 3. Franc ČERVAN (ZAK Maribor) 3:43,1, 4. Drago VAVKAN (Branik) 3:49,8, 5. Janez KVATERNIK (Olimpija) 3:51,0, 6. Tone SEBART (Branik) 3:52,0, 7. Anton SERE (Rudar, Trbovlje) 3:55,0, 8. Avgust LAZNIK (Rudar) 3:58,0, 9. Ernest BREZNIKAR (Senovo) 4:00,2, 10. Božo OŠTANEC (Novo mesto) 4:04,0 itd.

ZENSKÉ - 700 m: 1. Jelka HUDE (N. mesto) 1:25,6, 2. Silva RAZPOTNIK (Senovo - Kladičar) 1:28,0, 3. Karolina TERSEK (Rudar - Trbovlje) 1:31,0, 4. Joža NOVAK (N. mesto) 1:34,0, 5. Rozalija LAPORNIK (Rudar) 1:34,1, 6. Marina KRŽAN (Admin. šola Nm) 1:35,0 itd. fm

Pokal dobi tokrat IMV

Preteklo leto je bil v okviru sportnih prireditev prvič organiziran turnir v malem nogometu za pokal ObLO Novo mesto v počastitev občinskega praznika. Letos se je za to tekmovalje prijavilo 14 ekip. Vseh pet dni, kolikor je turnir trajal, je bilo na Loki vedno dovolj gledalcev in navijačev. Nekateri tekme so bile zelo zanimive in so pokazali igralci res lep nogomet.

Rezultati:
Učiteljske: Pionir 2:1; Osnovna šola (Nm): Mrna peč 1:0; Borec: Stopiče 3:0; IMV: Gimnazija 7:0; Elan: Straža 3:0 p. 7.; Novoteka: Bircna vas 2:1; Otočec: ONZ 3:1.
Osnovna šola (Nm): Učiteljske 2:1; IMV: Borec 2:2, 3:2; Elan: Novoteka 0:0, 0:0, 4:3.
IMV: Osnovna šola (Nm) 4:1; Otočec: Elan 5:2.

Občinski pokal za KK GORJANCI in za ženske: VSEH DEVET

Kegljači so organizirali tekmovalje za prehodni pokal ObLO Novo mesto.

Rezultat: ZENSKÉ: Vseh devet: Majolka 163:163. Prehodni pokal je prejela ekipa Vseh devet.

Za tekmovalje moških ekip je bilo precejšnje zanimanje. Nastopilo je kar osem ekip. V prvi igri sta se srečala Partizan in Venček iz Sentjerneja; zmagal je Partizan 278:234. V drugi igri sta se srečali ekipi Dol. Toplice in Novoteka; Topličani so bili boljši in zmagali z rezultatom 336:306. V naslednji igri, ki je bila najbolj zanimiva tekma večera, so igrali Pionir in Zelezničar. Po hudi borbi je nazadnje zmagal Pionir za 13 kegljev, vendar ni prehitel Topličanov. Rezultat tekme 317:304. V zadnji tekmi so nastopili domači Gorjanci in Kremen. Gorjancem je uspelo prehiteti Toplice; dosegli so 343 kegljev.

Vrstni red: Prvo mesto in prehodni pokal ObLO Novo mesto so že drugič zapored osvojili Gorjanci s 342 keglji.

77 diplom in 16 pokalov

29. oktobra, na občinski praznik Novega mesta, je bila ob 9. uri dopoldne v dvorani sindikalnega doma svečana podelitev priznanj udeležencem, ki so sodelovali v 1. občinskih delavskih sportnih igrah Novega mesta. V uspehi sportni manifestaciji, ki se je pričela letos septembra, je sodelovalo 34 sindikalnih podružnic iz občine, ki so na tekmovalnja v številnih panogah poslale 190 ekip s 617 tekmovalci.

Svojevrstno svečanost je začel predsednik občinskega sindikalnega sveta tov. Gustav Avbar, pokale in diplome pa je zmagovalnim ekipam in zmagovalcem v imenu predsednika ObLO Novo mesto podelil tov. Miloš Jevšček, predsednik zbora proizvajalcev. Oba sta v kratkem nagovoru poudarila velik pomen delavskega športa, saj so že prve vrstne igre, ki jih je priredil občinski sindikalni svet, pokazale izreden uspeh tako v množičnosti kot v rezultatih. Tov. Jevšček je v imenu ObLO izrazil željo, naj bi delavske športne igre postale stalna športna manifestacija.

Priznanje športnim delavcem in športnikom

29. oktobra ob 9. uri dopoldne sta priredila Občinski ljudski odbor in Občinski zveza za telesno kulturo Novo mesto sprejem najboljših športnih delavcev in športnikov iz občine. Na prisrčni slovesnosti, po kateri je bila za povabljenega skromna zakuska, je v imenu predsednika občine podelil dvajsetim vidnim športnim delavcem medalje sekretar Obk ZK tov. Miro Thorževski, predsednik Občinske zveze za telesno kulturo tov. Alojz Serini pa je šestinštiridesetim športnikom podelil diplome.

ŠAH

NOVO MESTO: DOMŽALE 4:4

V nedeljo sta se srečali moštvi Novega mesta in Domžal v prijateljskem dvoboju, ki se je po »tradiciji« že tretjič zaporedoma končal neodločeno. Pri stanju 3:3,5 je bila prekinjena partija Picek (Nm): Maslar (D), v kateri je imel Picek kmetič več in veliko upanje na zmago. Ker je bila pozicija zelo zapletena, pri ocenjevanju ni bilo mogoče v kratkem času najti poti do zmage, zato je bila remi in dvoboj se je končal po skoraj petih urah - neodločeno.

Ekipa iz Domžal je zelo močna, saj igra v njej več ljubljanskih igralcev in tudi dva finalista letošnjega republiškega prvenstva (Vavpetič in Plavčak).

Rezultati: Skerlj: Vavpetič remi, Sitar: Plavčak remi; Radovanovič: Brglez 0:1, dr. Golč: Hren remi, Penko: Avsec 1:0, Picek: Maslar remi, Jenko: Lazar 0:1, Gajski: Sone 1:0.

KRSKO B: KRMELJ 9:18

V prvenstveni tekmi spodnje zasedalske lige so Krmeljanci pretekli teden premagali drugo moštvo krških rokometascev in tako nad tem ligašem slavili že drugo pomembno zmago. Pred približno 400 gledalci so Krmeljanci zmagali z 18:3. Sodnik Danilo Koritnik je svoje delo dobro opravil. Gole so dali: Logar (8), Zaman (6), Metelko (2), Drago Papež (1), Milan Papež (1). Najbolje je igral Drago Papež. Srečko Lužar.

V Ljubljani remi 8:8 (4:2)

Po tritedenskem odmoru so crnomaljske rokometasce spet nastopile; tokrat so igrali proti Slovani iz Ljubljane, kandidatu za prvo mesto v jenskem delu tekmovalja. V prvem delu tekma ni bila zanimiva, v drugem polčasu pa je prišla do izraza skoraj neverjetna vzdržljivost Crnomaljk. Uspelo so pri rezultatu 8:4 izenačiti, česar ni nihče pričakoval. Če upoštevamo, da je igrala v ekipi Slovana kompletna najboljša postava, medtem ko so Crnomaljske igralce s sedmimi igralkami brez zamenjav, je uspeh toliko večji. Vinko Šmekar.

Finale: IMV: Otočec 1:1, 0:0, 2:0.

Moštvo Industrije motornih vozil je kot zmagovalec prejelo prehodni pokal ObLO Novo mesto za leto 1961.

Mali nogomet postaja vedno bolj priljubljena igra, posebno med mladino. Dosedanji turnirji kažejo, da bomo morali tej panogi posvetiti več pažnje.

Ze samo dejstvo, da je na turnirju sodelovalo preko 100 tekmovalcev, pove dovolj.

Komisija za nogomet pri občinski zvezi za telesno kulturo že razmišlja, da bi organizirala stalno občinsko ligo v malem nogometu, ker bi se tako ta panoga sistematično gojila preko celega leta. sf

Športni dan novomeške osemletke

Prvi športni dan na osnovni šoli »Katje Rupena« v Novem mestu je sminil v borbah za prvenstvo razredov in šole v atletiki. Nizji razredi so šli na izlet v bližnjo okolico in so tekmovali v teku, skoku in metu žogice v cilj, višji razredi pa

so se zbrali na stadionu. Boljši rezultati:

Dekleta - tek na 50 m: Rabič 7,4, Skof 7,5, Jožef 7,5, Dobovšek 7,6. Skok v daljino: Adamič 4 m, Rabič 3,90 m, Dobovšek 3,80 m. Skok v višino: Adamič 115 cm, Turk 115 cm, Kristan 110 cm. Met kroglice: Pavlin 9 metrov, Adamič 9 m. Met v cilj: Hočevar 11 m, Novak 10 m.

Fantje: tek na 50 m: Ljubi 7, Jarc 7,1, Rahne 7,3, Grein 7,3. Skok v višino: Novšak 145 cm, Jarc 140 cm. Met kroglice: Ljubi 11 m, Rom 10, Blažič 10 m. Skok v daljino: Jarc 4,60 m, Gantar 4,60 m, Gutman 4,40 m. Met v cilj: Gantar 13 m, Ljubi 11 m, Vrček 11 m.

Ceprav je atletske sezone že konec, se bodo najmarjivejši atleti že sedaj pričeli pripravljati na drugo leto v atletskem krožku pod vodstvom tov. Marijana Spilarja. Zato lahko upamo, da nas bodo drugo leto presenetili še z boljšimi rezultati in uspehi kot letos.

Igor Penko

I. kegljaška liga Novega mesta

V predzadnjem kolu I. lige so bile odigrane tri tekme. Dolenjske Toplice so gostovale v Novem mestu in odigrale dve tekmi. Najprej so igrali z ekipo Vseh devet. Po zelo zanimivi borbi so zmagali Devetkarji z rezultatom 328:314. Druga tekma pa je bila odločilna za zadnje mesto in izpad iz I. lige. Zmagali so Topličani z 11 keglji, ki so premagali Luknja za 7 kegljev; rezultat 295:289.

Na kegljišču Pionirja sta se srečali trenutno najboljši moštvi Pionir in Zelezničar. Ekipa Pionirja je vodila in zmagala z 11 keglji; rezultat Pionir: Zelezničar 360:349.

Vrstni red: Pionir I 16 točk, Pionir II 12, Zelezničar 10, Toplice in Vseh devet po 6 točk in Luknja 4 točke. (en)

Velemojster in večkratni državni prvak Svetozar Gligorić in mladinski svetovni prvak Bruno Parma bosta v nedeljo, 5. novembra, gostovala v Novem mestu. V prostorih Zavoda za izobraževanje odraslih (Vajeniška šola) bosta igrala simultanki proti najboljšim šahistom novomeškega okraja. Prireditve se bo začela točno ob 9. uri. Najprej bosta odgovarjala na vprašanja o svojih nastopih v zadnjem času. Razgovor bo vodil sekretar šahovske zveze Slovenije Ernest Kapus. Po razgovoru bodo predvajali kratke fil-

me o pomembnih šahovskih tekmovaljih. Nato se bosta pričeli simultanki.

Da bomo res postavili najboljše igralce, naj vsa društva in sekcije pošljejo svoje tekmovalce: Krmelj 3, Sevnica 5, Senovo 6, Videm-Krško 8, Brežice 5, Trebnje 5, Crnomelj 5, ostali igralci pa bodo iz Novega mesta. Vsi igralci, ki bodo prišli na simultanko izven Novega mesta, morajo prinesiti s seboj šah. Prijave za simultanko bomo zbirali v nedeljo od 8. do 8.45. Bodite točni! Slavko Sitar.

Z zaključka delavskih sportnih iger v Novem mestu: skupina Pionirjevcev s pokalom

Legendarna Kozara vabi

V juniju 1962 bo v Prijedoru VIII. zlet bratstva in enotnosti, na katerega se bodo društva in organizacije našega okraja začele pripravljati že to jesen

(Nadaljevanje in konec) Program VIII. zleta je v osnovi tak, kakršnega so imele manifestacije te vrste v Novem mestu, ima pa nekaj značilnega: pohod na Kozaro.

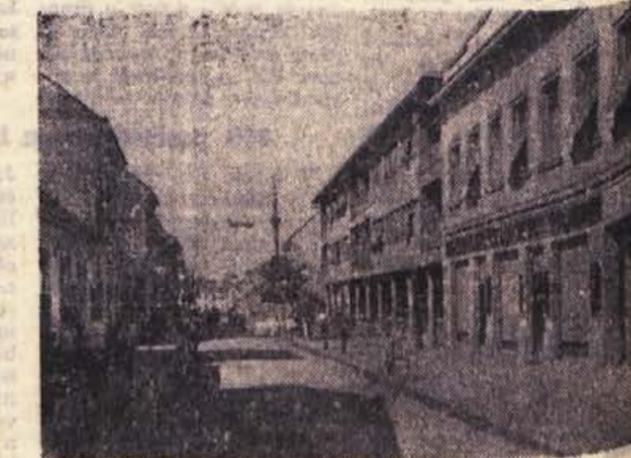
Hoditi po Kozari pomeni, srečavati se na vsakem koraku s spomeniki, ki preprosto govorijo o velikih žrtvah in velikih dneh; na vsakem koraku srečavati grobove, ki so že urejeni ali pa jih urejajo... Sprehodi po Kozari so srečanja s hišami, ki se med seboj ločijo le po številu in veličini žrtev za svobodo. V vsaki hiši pogrešamo nekaj moških in več članov družine. Tam, kjer je bilo naselje uničeno do temelja, stoji spomenik ali ruševina, poleg katere hodijo ljudje tiho, s pieteto. Na Kozari živi in dela skromen človek. Večina preživelih so boreci, mnogi pa tudi nosilci spomenice iz 1941. Kozara je dala 44 narodnih herojev. Svojo zgodovino pa ima tudi orodje iz teh krajev (vile, krampi, kose, triroge itd.), ki so ga ljudje uporabljali za orožje v prvih dneh vstaje. Skoraj neverjetne so zgodbe o podvigih Kozarčanov, njihovih otrok, mladine, žena in mater - o neuničljivosti naroda in o njegovem humanizmu.

Program zleta predvideva, da bo 21. junija množični pohod na Kozaro do mesta Mrakovice, kjer so se v juniju 1942 partizani uspešno prebili skozi sovražnikov obroč. Na Kozaro bo pohod iz raznih smeri. Tja bodo množice mladincev in mladink prišle iz Kostajnice, Dubice, Bosanskega Novga, Prijedora, Jasenovca, Gradiške in drugih krajev. Na zbornem mestu v Mrakovici bodo udeleženci borbe na Kozari mladini pripovedovali svoje doživljaje. Narodni heroji iz okrajev udeležencev Zletov bratstva in enotnosti bodo v gaju narodnih herojev zasadili spominske smrečice. Za smrečico, ki jo bo zasadil narodni heroj iz našega okraja, bomo prinesli zemljo z Baze 20 ali iz kakšnega drugega kraja, znanega iz NOB. Mladina bo spletla vence, ki jih bodo s Kozare v Prijedor naslednji dan odnesli predstavniki okrajev. V Prijedoru bodo vence položili pred spomenik legendarnemu heroju s Kozare dr. Mladenu Stojanoviću. Udeleženci zleta bodo v Prijedoru prikoračili v koloni po eden, nakar jih bodo sprejeli domačini in jih razmestili po prenočiščih.

22. in 23. junija bodo v Prijedoru različna tekmovalja. V obliki »Pokaži, kaj znaš« bodo med seboj tekmovali okraj v znanju zgodovine o Kozari. Mladina naj bi se v ta namen pripravljala že prej. Najprej naj bi tekmovali za prvenstvo šole, potem občine in končno okraja. Okrajni prvak pa bo nastopil v Prijedoru. Tekmovalje bo za učence in učenke 7. in 8. razreda osemletk ter učence srednjih, strokovnih in vataških šol. Gradivo o Kozari bodo šole in mladinski aktivni našli v knjižnici »Kozara«, ki jo bodo pravčasno dobili. Na zletu bodo nastopile gledališke skupine, pevski zbori in folklorne skupine. Gasilci bodo imeli gasilске dneve in tudi tekmovalja. Sportna tekmovalja pa bodo zajela naslednje panoge: atletiko, košarko, odbojko, rokomet, plavanje, streljanje, kegljanje, tenis, namizni tenis, orodno telovadbo, šah, lov, ribolov, modelarstvo, kolezarstvo, taborništvost, jadralstvo, padalstvo, konjski šport, motoristiko in druge.

24. junija bo množični nastop z udeležbo vseh okrajev. Vaje bodo simbolične in ne težke. Vsak okraj bo

pravljala že prej. Najprej naj bi tekmovali za prvenstvo šole, potem občine in končno okraja. Okrajni prvak pa bo nastopil v Prijedoru. Tekmovalje bo za učence in učenke 7. in 8. razreda osemletk ter učence srednjih, strokovnih in vataških šol. Gradivo o Kozari bodo šole in mladinski aktivni našli v knjižnici »Kozara«, ki jo bodo pravčasno dobili. Na zletu bodo nastopile gledališke skupine, pevski zbori in folklorne skupine. Gasilci bodo imeli gasilске dneve in tudi tekmovalja. Sportna tekmovalja pa bodo zajela naslednje panoge: atletiko, košarko, odbojko, rokomet, plavanje, streljanje, kegljanje, tenis, namizni tenis, orodno telovadbo, šah, lov, ribolov, modelarstvo, kolezarstvo, taborništvost, jadralstvo, padalstvo, konjski šport, motoristiko in druge.

Ulica maršala Tita v Prijedoru

izvajal vaje zase, vaje vseh okrajev pa bodo hkrati dale kompozicijo. Z množičnim nastopom bo VIII. zlet bratstva in enotnosti v Prijedoru zaključen.

Mladina našega okraja, ki se bo udeležila teh manifestacij v Bosni in Hercegovini, bo tu lahko spoznala veličino Kozare in ogorčenih borb na njej v NOB. Maršal Tito je v govoru na Kozari 1951 dejal:

»Kozara se je borila in zmagala. Kozara je trpela.

Kozara je preživela eno najtežjih in v istem času eno najslavnějšíh epopej v zgodovini jugoslovanskih narodov. Kozara je velika v svoji neizmerni tragediji, ki jo je možno prenesla. Vsak mladinec in mladinka, ki se bosta VIII. zleta udeležila, se morata s Kozaro spoznati, preden bosta stopila na njena tla. Čim več krajev naše ljudske revolucije bo mladina spoznala, tem bolj bo znala ceniti in spoštovati sedanjo. Danilo Kovačič

DA BO MANJ TUBERKULOZE

Tuberkuloza je na Dolenjskem še vedno hud problem. Zdravstvena služba in vsi, ki sodelujejo v borbi proti TBC, zlasti mnogi prostovoljni aktivisti, odborniki in člani krajevnih organizacij RK v občini, imajo res odgovorno nalogo. Tuberkuloza še vedno razsaja predvsem v predelih pod Gorjanci: in v šmarješki okolici.

Bogato delo v akciji proti TBC je bilo predvsem opaziti v letošnjem protituberkuloznem tednu. Pripravili so vrsto predavanj, imeli več zdravstvenih posvetovanj, predvajali filme in diafilme, o tej zaškrtni bolezni itd. Razen tega so bili obvezni pregledi in besežiranje šolske mladine.

V protituberkuloznem tednu so bile uspešne akcije v Novem mestu, Smihelu pri Novem mestu, Sentjerneju, Dolenjskih Toplicah, Žužemberku in Mirni peči. V vseh 42 šolah v občini je bila za učence vrsta predavanj, razen tega pa so prikazali več filmov o tuberkulozi. Naj še poudarimo, da so v tednu boja proti TBC pregledali kar 94 odstotkov ljudi. Razumljivo je, da so med njimi našli več novih bolnikov. Poudarjeno je bilo tudi za tuberkulozne bolnike na novo-meškem pljučnem oddelku. V ta namen je bil organiziran veseli večer, na katerem so pacienti poslušali predavanje dr. Roberta Neubauerja, nato pa gledali enodejansko z motivirano tuberkulozi.

Nastopili so še pevci KUD »Dušan Jereb« in novomeški podmladkarji. V tednu boja proti TBC so šolski otroci pisali bolnikom v Novo Celje, na Golnik in v Topolšico. Tudi denarna pomoč je bila precejšnja. Pri tem so se spet bolj »odrezali« podeže-

lani. Žal na podeželju šepa nekaj drugega: ljudje še vedno nečejo poslušati patronažnih aktivistov in od njih zahtevajo le materialno pomoč. Posebno je v protituberkuloznem tednu uspela akcija za pomoč šolskim kuhinjam. Občinski odbor RK je v ta

namen razdelil nad 350 kg sladkorja za vkuhanje sadnih sokov. Sadije je mladina sama nabrala. Velja omeniti tudi veliko pomoč šolski kuhinji na vaješki šoli. Starši vajencev so namreč zbrali nad 1500 kg krompirja, sadja in drugih pridelkov. Za prevoz tega blaga je dal prevozno sredstvo novomeški zdravstveni dom. Tako je bila šolska kuhinja v kratkem opremljena in preskrbljena z najnujnejšo hrano. Seveda ne bi smeli pozabiti, da so pri tem veliko pomagali zavod za socialno zavarovanje, podjetja ter tudi vajenci. Na vaješki šoli je razen tega tečaj za hišno nego bolnikov, ki ga obiskuje nad 40 vajenk. Tečaj vodi medicinska sestra Milena Bučar.

Ob robu tega bi radi še zapisali, da bi bilo treba v prihodnjem tednu borbe proti TBC ljudem prikazati še več filmov, predvsem novih. Nedvomno bodo ljudje potem radi dali kaj več kot deset dinarjev, zlasti v Novem mestu. Zavedati se je treba, da s tem pomagajo tistim, ki pomoč pričakujejo. M. T

Pismo mirenskih lutkarjev

Oglašamo se pionirji iz šole na Mirni. Pridni smo, učimo se radi in tekmujemo. Letos smo doživeli posebno presenečenje, ko smo že ob začetku novega šolskega leta zvedeli, da bo ustanovljen na naši šoli lutkarski krožek. Prijavili smo se učenci iz obeh tretjih razredov in četrtega, ki bi radi v krožku sodelovali. Vseh nas je dvanajst. Z delom smo začeli takoj.

Najprej smo oblikovali kalupe za lutkovne glavice, nato smo jih kaširali,obarvali in izoblikovali se se prav lepe glavice dedka, ba-

bice miška, ježka, muce in drugih. Nekoliko so še okorne, trudili pa smo se z njimi precej. Pri šivanju so nam pomagale mame.

Profesor Modic iz Novega mesta nam je po posredovanju učiteljice poslal načrt odra. Učenci šestih in sedmih razredov nam bodo po tem načrtu napravili lep zložljiv lutkovni oder.

Sklenili smo, da bomo najmlajšim ob prihodu dedka Mraza pripravili enodejansko Mraza pripravili enodejansko: Debelo repo, Muco in Ježka, ter Kužek se igra. Začeli smo s prvimi vajami. Ker granja z lutkami nismo vajeni, nas včasih roke pošteno bolijo. Upamo, da bomo z dobro voljo premostili težave in uspeli. Drugo polletje se bomo naučili pravo lutkovno igrico »Rdečo kapico«.

STANKA VODOPIVEC, učenka 3. b razreda Mirna

Pravilniki bodo kmalu gotovi

V kolektivu lesno predelovalne industrije Zora v Crnomlju so že izdelali pravila podjetja, prav tako je že pripravljen pravilnik o delitvi čistega dohodka, medtem ko pravilnik o delitvi osebnih dohodkov še pripravljajo. Še vedno vneto razmišljajo o tem, kakšno obliko decentralizacije delavskega samoupravljanja bi osvojili. Razpravljajo o dveh osnutkih: po prvem bi v kolektivu uvedli dve ekonomski enoti, na čelu vsake pa bi bil svet enote kot organ samoupravljanja; po drugem osnutku pa bi bila oba obrata — žaga in mizarstvo — poslovni enoti z obratni DS, v okviru vsake izmed poslovnih enot pa bi ustanovili po več ekonomskih enot.

Trebnje: orali so tudi ponoči

Po uspeli akciji v pogodbenem sodelovanju so v oktobru stroji kmetijske zadruge v Trebnjem delali noč in dan. Podnevi so orali pri pogodbenikih, ponoči pa na zadrudnih ekono-

mih sredstvih, ki smo jih doslej uporabljali za uvoz lamé preje. Beti v Metliki bi na primer morala letos uvoziti dve in pol tone te preje, ki bi veljala 16 milijonov 250 tisoč dinarjev, za uvoz vlaken s kovinskim odsevom pa bodo potrošili le nekaj več kot tri milijone dinarjev. Samo v kolektivu Beti so torej prihranili 13 milijonov deviznih dinarjev, kar je vsekakor precejšen uspeh. Mimo ostalega pa so gotovo ustregli tudi potrošniku, ker bodo odslej izdelki iz lamé preje cenejši in lažje dosegljivi!

Jah. Jesenska setev je bila pravočasno končana. Seme že nemočno kali.

Trebanjski pogodbeniki so letos zasejali 15 ton pšenice »zvezda Choisyeva«, 5 ton sorte Leonardo, naj-

več pa italijanske sorte pšenice san pastore. Poskusili so tudi z neko avstrijsko pšenico, ki je že lani dala nad 35 mtc/ha, uspeva pa na hribovitem področju. — Umetnih gnojil je bilo dovolj. Največ so gnojili z zrnatimi umetnimi gnojili. Porabili so že okrog 300 ton nitrofoskala. Hkrati s pogodbami za združno pridelovanje pšenice in drugih jesenskih žit je KZ v Trebnjem sklenil več pogodb s kooperanti še za prihodnje gospodarsko leto. Tako so do 16. oktobra presegli plan v pogodbenem pridelovanju cvsva (120 odst.), za travništvo je bilo podpisanih 31,2 odst. pogodb, za deteljišča 39,5 odst., krompir 49, koruzo 28,5 in za okopanine 31 odstotkov. Najbolj so se izkazali zadrudniki v Dobriču, ki so do tega dne sklenili že za 158 odstotkov pogodb za 1962. Zaradi dežja je bil pridelek krompirja na območju trebanjske zadruge za 25 odstotkov manjši kot lani, ko je bilo povprečno dobro krompirjevo leto. Zaradi tega bo letos tržnih presežkov le 450 vagonov, ne 600, kot so pričakovali.

Domača lamé preja v Metliki

Lamé prejo smo doslej v celoti uvažali. Zenski svet se gotovo spominja letošnje

Trebnje: orali so tudi ponoči

modne novosti — pletenih jopic in bluz, v katerih je volna pomešana z nitmi s kovinskim pobleškom. To so izdelki iz lamé preje. Trikotna industrija Beti v Metliki je v sodelovanju s predilnico Novoteksa v Novem mestu pričela delati polizkuse z domačo prejo te vrste. Polizkusi so uspeli in odslej bomo uvažali le še tako imenovane kovinske efekte (nit s kovinskim pobleškom). Ta uspeh pomeni surovinsko osamosvojitve domače industrije, hkrati pa precejšen prihranek v deviz-

Ceneno krojaštvo v Črnomlju

Tovarna pletenin Belokranjka je v Črnomlju pred nedavnim odprla krojaški uslužnostni obrtni obrat. Potrošniki lahko iz zaloge blaga v delavnici izberejo poljubno vzorec blaga, ki jim je všeč, in si dajo po meri izdelati obleke. Belokranjka je delavnico opremila s 5 novimi šivalnimi stroji, izdelava moške obleke po meri pa velja samo 5 tisoč dinarjev. Novi, ceneni uslužnostni obrtni obrat je zelo založen z naročili, kar je povsem razumljivo, med zasebnimi krojači v Črnomlju pa je že čutili težnje, da bi se vključili vanj. Ko se bo Belokranjka preselila v preurejene prostore nekdanjega

Še o »ponarejenem graščaku«

V zadnji številki našega lista je izšel tudi članek z naslovom »Ponarejeni graščak«, v katerem naš dopisnik poroča o sporu med A. E. in V. D. na eni ter J. K. na drugi strani. Pripomniti pa gre, da so navedbe v tem članku zaradi reinforniranosti dopisnika docela netočne in da se stvari niso odvijale tako, kot piše v omenjenem članku. J. K. je vložil zoper V. D. in A. E. zasebno tožbo zaradi obrekovanja in sta pred sodiščem tekli dve kazenski zadevi. V. D. je očital na nekem občnem zboru J. K., da je v varstveni dobi ustrelil brejo arno, da je ponaredil podpis grofa M. in štampaliko ter tako ogroževal državo za 2 ha zemlje in da je baraba, lopov in tat. Na obravnavi je V. D. priznal, da je vse to res izjavil, skušal pa je dokazati, da so njegove trditve resnične. Vendar mu to ni uspelo. Nasprotno se je izkazalo, da je V. D. na vse načine in povsod ovajal J. K. ter mu skušal škoditi kljub temu, da J. K. ni kaj očital. Zagovor V. D. je bil nesmiseln. Priče, katere je predlagal, so sicer nekaj govorile, vendar pa so prišle v nasprotje z V. D. samim in je bila neresnica na strani V. D. več kot na strani Sodišče je končno izrelo sodbo, po kateri je V. D. obsojen na 10 dni zapora in 3000 din denarne kazni. Ta sodba je po-

Kdo bo popravil perišče v Mokronogu?

Mokronoške žene se pričujejo, da nimajo kje prati. Perišče, za katerega so porabili že lepe denarje, je brez vode. Letos spomladaj so sicer zbrali prostovoljne prispevke, da bi se to vprašnje le rešilo, pa so šla sredstva v druge namene. — »Prav je, da se nejuje pokopališče,« pravijo Mokronožanke, »kdo bo pa perišče popravil?«

Novomeška kronika

Sobotno gostovanje Mestnega gledališča iz Ljubljane v okviru prireditve za letošnji občinski praznik toplo dobrodoletje. Odlična igra v Borovni drami »Zunaj pred vrati« je pretresla gledalce, ki so razpolnili dvorano Proletarskega doma do zadnjega kolenca.

Zaradi nenehnega jesenskega deževja v zadnjih dneh so prenehali urejati kandidaško cestno križišče. Nedokončana so ostala tudi dela na Zagrebški cesti pred restavracijo. Tam so cestnišči poglabili za več kot pol metra. Blato, ki se tamkaj dela, odnašajo pešci daleč na most. Neurejen je ostal še dostop na most, kjer pa so že zabetonirali močno železno ograjo, ki zavije proti Ragovski cesti. Upamo, da bo Zagrebška cesta kmalu v celoti tlakovana.

Ponedeljkov živilski trg je bil zadnji pred dnevom mrvih; bil je videti kot ena sama cvetlična greda. Krizantem in rož vseh vrst kakor tudi kosačarje je bilo toliko na izbiro kot še nikoli. Za krizanteme so zahtevali od 20 do 150 din, za kosačarice pa od 800 do 1200 din. Jajca so prodajali po 30 dir, kostanj po 50 din, orehe po 180 din, grozdje po 140 din, solate po 30 din, paradiznike po 80 din, fižol po 100 din, čebulo po 100 din, česen po 10 din strok, hren po 150 din kg, jabolka po 35 do 40 din, hruške po 45 din, kizalo zelje po 60 dir, korenje po 60 din in špinato po 80 din. Promet je bil nenavadno živahen, tako da so se kupci komaj preriili med posameznimi vrstami prodajalcev.

Gibanje prebivalstva: rodilni sta: Anica Drenovec iz Kettejevega drevoreda 46 — dečka in Nada Jovanović iz Kristanove 1 — deklico. Poročili so se: Anton Plavec, avtomehanik z Brega 21, in Neža Ivanetič, uslužbenka iz Omote; Anton Bele, uslužbenec iz Smihela, in Ana Hriberški, uslužbenka iz Skalkega ulice. Ponesrečili se je Janez Mohar, predelavec iz Partizanske 9, ki je udaril z roko po steklu in si jo poškodoval.

Od včeraj: nova servisna delavnica

Servisna delavnica za tovorna vozila znamke FUCHS, TOMOS in kasneje tudi ZASTAVA in PRETIS, ki jo je v bivšem Fichtevanovem hlevu uredila Komunalna uprava v Novem mestu, je začela poslovati včeraj. V začetku bo zaposlila sedem delavcev — mehanikov, kasneje pa več. Nadomestila bo nabavila več omenjenih delov za vozila in opravi popravila s katerimi popravila omogočila v prihodnosti, da čim prej nadaljuje svojo pot.

Hitra rast potrebnega servisa v Trebnjem

1. julija ustanovljena kovinska servisna delavnica v Trebnjem se hitro povečuje. Zdaj je v njej že 18 zaposlenih, zatrjujejo pa, da bodo še letos zaposlili 12 novih delavcev. V ta namen bodo osnovali še dva oddelka — mehanični in vodovodni. Že od ustanovitve pa uspešno obratujeta strojno ključavničarski in cleparski oddelek, ki sta v komaj dveh mesecih ustvarila 2.547.000 dinarjev prometa. Vse kaže, da bo delavnica kaj lahko dosegla plan 6 milijonov. Za začetek je to vsekakor spodbuden uspeh. Te dni bodo začeli graditi skladišče in vodovodni ter mehanični obrat. Naročil je vedno več, kar je dobro zagotovilo za uspešen razvoj te družbene delavnice v trebanjskem območju.

Zadrudna dvorana v Trebnjem

Trebanjska kmetijska zadruga je pred kratkim dobila nekaj novih upravnih prostorov. V isti zgradbi so preuredili bivšo zanemarejeno telovadnico. V obnovljenem prostoru bodo razni sestanki zadrudnih organov, tam pa se bo sestajala tudi sekcija Društva inženirjev in tehnikov.

Na sejmišču vse prodano

Kljub slabemu vremenu, saj je močno deževalo, so živimorejci pripeljali na ponedeljkov živilski sejem v Novo mesto 1023 prašičev. Vsi so bili prodani. Kupceev je bilo tokrat več, precej jih je bilo s Hrvaškega, zato je cena nekoliko narasla. Gibala se je od 4.000 do 16.000 din.

KRMELJ: zdravnik v novih prostorih

Pisali smo že, da so v Krmelju odprli novo zdravstveno postajo, za katero je precejšnjo vsoto prispeval Krmeljski rudnik. Pred kratkim se je vanjo preselila celotna zdravstvena služba v tem kraju. V lepo opremljenih prostorih služe tudi lekarna. Zdaj imajo Krmeljčani zdravnika le za splošne bolezni, že prihodnje leto pa bodo dobili zobozdravnika, ki ga prav tako potrebujejo.

Štrekljavec brez avtobusa

Na nedavnem sestanku so vaščani Štrekljevca in 16 okoliških vasi spraševali, kdaj bodo dobili avtobus, ki bi jih povezal s svetom. Te vasi so od železniške postaje oddaljene po 7 km in več, zato bi bilo treba nekaj napraviti. Prevozniško podjetje SAP na prošnjo sploh ni odgovorilo, medtem ko se pri podjetju Gorjanci izgovarjajo, da »obljubiti in dati je dvoje«. Ker so te vasi med NOB veliko pomagale, ni prav, da so odrezane od sveta. Ljudje bi radi brali odgovor, kaj je že narejena za rešitev tega vprašanja in ali sploh kdo razmišlja o tem, razen njih. F. D.

Končno le v Krmelju!

Ze nekajkrat je uprava KZ Tržišče-Sentjanž napovedala, da se bo preselila v Krmelj. Pred kratkim so se le odločili za ta kraj. Naselili so se v zgradbi poleg zdravstvene postaje v Krmelju.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Četrtek, 2. nov.: Dušana
 Petek, 3. nov.: Silva
 Sobota, 4. nov.: Drago
 Nedelja, 5. nov.: Savina
 Ponedeljek, 6. nov.: Lenar
 Torek, 7. nov.: Obletnica okto-
 brske revolucije
 Sreda, 8. nov.: Bogomir

KINO

Brežice: 4. in 5. nov. jugoslo-
 vanski film »Nočni izlet«, 8.
 nov. švedski film »Dekliško
 poletje«.

Crnomelj: 3. in 5. nov. ameriški
 barvni film »Nekateri so
 za vroče«, 7. in 8. nov. fran-
 cosko-italijanski film »Oči
 ljubezni«.

Dol. Toplice: 4. in 5. nov. ameriški
 barvni film »Videl se
 bomo v Las Vegasu«.

Kostanjevica: 5. nov. ameriški
 barvni film »Zlomljeno kopje«.

Metlika: 1. nov. sovjetski film
 »Ivan Grozni«, 1. del, 4. in 5.
 nov. italijanski barvni film
 »Tosca«, 8. nov. sovjetski film
 »Ivan Grozni«, II. del.

Novo mesto — »Krka«: od 4. do
 6. nov. ameriški barvni film
 »Pojmo v dežju«, od 7. do 9.
 nov. gruzinski film »Tuli
 otroci«.

Semič: 5. nov. ameriški barvni
 film »Lukuzna ladja«.

Trebnje: 4. in 5. nov. ameriški
 barvni film »Poslednji voz«,
 predstava v soboto ob 19. uri
 in v nedeljo ob 14., 16. in 18.30
 8. nov. italijanski film »Izzi-
 vavec«, predstava v sredo ob
 19. uri.

Zužembek: 5. nov. ameriški
 barvni film »Afriski lov«.

Videm-krško: 4. in 5. nov. nem-
 ski barvni film »Franciska«,
 8. in 9. nov. španski barvni
 film »Prodajalka vijolic«.

PREKLIC

Preključem izgubljeno avto-
 mobilsko tablico NM 12-87 za
 reveljavno.

KALOGLASI

PRODAM dobro ohranjeno žen-
 sko kolo za 13.000 dir. Kas-
 nik, Novo mesto, Glavni trg
 št. 30.

PRODAM 2 kub. m 50 mm in
 1 kub. m 23 mm debelih
 smrekovih desk. — Naslov v
 pravi lista (1129-61).

PRODAM enostanovniško hišo
 na Vinici pri Crnomlju, Na-
 slov v upravi lista (1096-61).

DVODELNA ŽELEZNA VRATA
 2x1 m, primerna za vhod na
 vrt in pod., ugodno prodam
 v Novem mestu. Naslov v
 upravi lista.

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO
 Od 23. do 30. oktobra se je ro-
 dillo 18 dečkov in 16 deklic.
 Porodili so se: Franc Vidmar,
 delavec iz Vrtače, in Marija
 Križ, delavka z Dolže; Ivan
 Hraštar, strojni, ključavničar iz
 Smihela, in Marija Bačnik, učiteljica
 iz Gaberja; Anton Hren,
 uslužbenec iz Smolenje vasi, in
 Marija Zelnigar, poljedelka z
 Dolže; Marijan Bele, sofer iz
 Smihela, in Dragica Rožember-
 gar, uslužbenka iz Gotne vasi;
 Jože Jerman, delavec iz Dol.
 Straže, in Jožeta Derganc, de-
 lavka iz Loke.

Umrlj je Franc Pavlin, kmeto-
 valec s Potovrha, star 72 let.

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so v novome-
 ski porodnišnici rodile: Magda-
 lena Kos iz Vidma-Krškega —
 deklico, Marija Kafol iz Gor.
 Zabukovja — deklico, Marija
 De iz Brezovice — deklico, Jo-
 žefa Podraž s Sel — dečka,
 Ana Murgelj iz Bršlina — de-
 čka, Julijana Mavrič iz Križa —
 dečka, Franciska Mirtič iz Dvo-
 ra — dečka, Marija Jevnikar iz
 Vel. Bana — deklico, Emilija
 Progar s Trebelnega — dečka,
 Slavka Bregar s Pristave — de-
 čka, Ivanika Bogolin iz Zabje
 vasi — dečka, Marija Tome iz
 Primostka — deklico, Fani Su-
 staršič iz Breznika — deklico,
 Rozika Cvetkovič iz Bogdanje
 vasi — dečka, Iva Jakše iz Dol.
 Straže — deklico, Anica Marc
 s Podturna — deklico, Anica
 Komočar iz Vidma-Krškega —
 dečka, Marija Prelogar iz Če-
 njle — dečka, Marija Umek s
 Konca — deklico, Marija Ske-
 delj iz Dol. Vrhpolja — deklico,
 Martina Gornik s Pristave —
 dečka, Katarina Sočak iz Dolže

Petletni program razvoja je pripravljen

Predlog osnutka 5-letne-
 ga perspektivnega plana
 okraja Novo mesto je pri-
 pravljen za razpravo na od-
 borniški komisiji in v svetu
 za plan in finance, ki bosta
 o njem razpravljala 6. no-
 vembra. Nato bo novi plan
 sprejel OLO na prvi pri-
 hodnji seji. Novi 5-letni
 plan je proizvod neposred-
 nega sodelovanja vseh go-
 spodarskih organizacij, zra-
 sel in nastal je od spodaj
 navzgor ob širokem sodelo-
 vanju Socialistične zveze in
 ostalih družbenih organov
 in je zato kot tak res last
 vseh delovnih kolektivov.

Novost za kupovalke perila

Trikotažna industrija Beti
 v Metliki je pričela izdelova-
 ti najfinije žensko spodnje
 perilo iz sintetičnih vlaken
 s potiskanimi vzorci. Prav
 te dni bodo izdelek te vrste
 v Jugoslaviji prvič v prodaji.
 Najprej jih bo lahko kupil
 ženski svet v Novem mestu,
 saj bo novomeški trg prvi,
 ki jih bo prodajal. Triko-
 tažna industrija Beti je prva
 domača tovarna, ki proizva-
 ja izdelke te vrste!

OBVESTILA

Servis za popravilo glasbil v Mengšu

Stanovanjska skupnost Meng-
 še je odprla servis za popra-
 vilo glasbil. Popravlja vse vr-
 ste strunskih instrumentov,
 klavirske, kromatične in dia-
 tonične harmonike. Klavirje,
 pianine in harmonije poprav-
 lja in uglašuje na domu. Iz-
 vršujemo vsa servisna popra-
 vila harmonik, ki so v garan-
 cijski dobi tovarne »Melodija«,
 Mengše. Popravlja opraviljo
 strokovnjaki, ki nam jih je od-
 stopila tovarna »Melodija«
 Mengša, zato so kvaliteto iz-
 vršena. Prepričajte se in za-
 dovoljni boste! Naročila spre-
 jemamo vsak dan od 8. do 21.
 ure, v torek, sredo in četrtek
 pa tudi od 15. do 17. ure v
 Mengšu, Kidričeva 30. Priporo-
 ča se Stanovanjska skupnost
 Mengše, servis za popravilo
 glasbil.

Gor. Lenarta — deklico, Ama-
 lija Deržič iz Bukoška — dečka,
 Ana Regovič iz Dobove — de-
 klico, Branka Zarn iz Vel. Mra-
 ševega — deklico, Brigita Javor-
 nik iz Krškega — dečka.

KRONIKA NESREČ

NOVOMESKA KRONIKA NESREČ
 Pretekli teden so se pone-
 srečili in iskali pomoči v no-
 vomeški bolnišnici: Alojz Lak-
 ner, gozdar iz Vrhpolja je pa-
 del z motorja in si poškodoval
 glavo. Marko Pirkovič, delavec
 iz Vrbovca, si je pri pretepu
 na veselic v Dobrnju poško-
 doval glavo. Tončka Zupančič,
 hči kovinarja iz Lokev, je pa-
 dla z voza in si poškodovala
 nogo. Janez Jordan, delavec iz
 Vrbovca, je padel s kolesa in
 si poškodoval glavo in roko.
 Anton Jalovec, sin uslužbenca
 iz Salke vasi, je skakal čez po-
 sekano drevo in si zlomil levo
 roko. Franc Blatnik, kmet iz
 Smihela, je padel z voza in si
 poškodoval hrbtenico.

Brežiška kronika nesreč

Pretekli teden so se ponesre-
 čili in iskali pomoči v brežiški
 bolnišnici: Andreja Cvirna, u-
 pokojenka iz Rožnega, je nekdo
 vrgel v vrata, pri čemer si je
 poškodoval rebra. Stanko Zad-
 nik, sir posestnika iz Cateza,
 je padel v šoli pri igri ter do-
 bil poškodbe po glavi. Ivan Ne-
 vak, kmetovalec iz Stare vasi,
 je padel s kolesa ter si poško-
 doval nogo. Mijo Kolar, dela-
 vec iz Klanja, je padel na po-
 ti in si zlomil nogo.

OBJAVE — RAZPISI — OBVESTILA

Razpis Kmetijske zadruge iz Dolenjskih Toplic

Komisija za sklepanje delov-
 nih razmerij pri Kmetijski za-
 drugi Dolenjske Toplice razpi-
 suje naslednji delovni mesti:
 1. mesto finančnega knjigo-
 vodje
 2. mesto trgovskega pomoč-
 nika.

Pogoji pod točko:
 1. ekonomska srednja šola s
 triletno prakso v knjigovodstvu
 ali nižja izobrazba in 5-letna
 praksa v finančnem knjigo-
 vodstvu;
 2. trgovski pomočnik (moški),
 po možnosti železniške stroke
 ali iz stroke gradbenega mate-
 riala. Nastop službe takoj ali
 po dogovoru. Plača po pravil-
 niku o delitvi osebnih dohod-
 kov.

KMETIJSKA ZADRUGA DOLENJSKE TOPLICE razpisuje licitacijo

za prevoz lesa na skladišču
 v Straži.
 Pogojl so na vpogled v pisar-
 ni proizvodnega okoliša Stra-
 ža. Licitacija bo v pisarni pro-
 zvodnega okoliša Straža 11. no-
 vembra 1961 ob 8. uri zjutraj.

Razpis okrožnega Javnega tožilstva

Razpisna komisija pri Javnem
 tožilstvu LR Slovenije razpi-
 suje prosto delovno mesto
 strojepiske
 pri Okrožnem javnem tožilstvu
 v Novem mestu.
 Pogojl: strojepisec I.a ali I.b
 razreda ali II. razreda s stro-
 kovnim izpitom ali najmanj
 pomožni pisarniški referent s
 znanjem strojepisja. — Nastop
 službe takoj ali po dogovoru.
 Ponudbe je poslati do vključno
 10. novembra 1961 Okrožnemu
 javnemu tožilstvu v Novem
 mestu.

Kje so sredstva za odkup vina

Vinska klet v Metliki je
 27. oktobra izpolnila letni plan

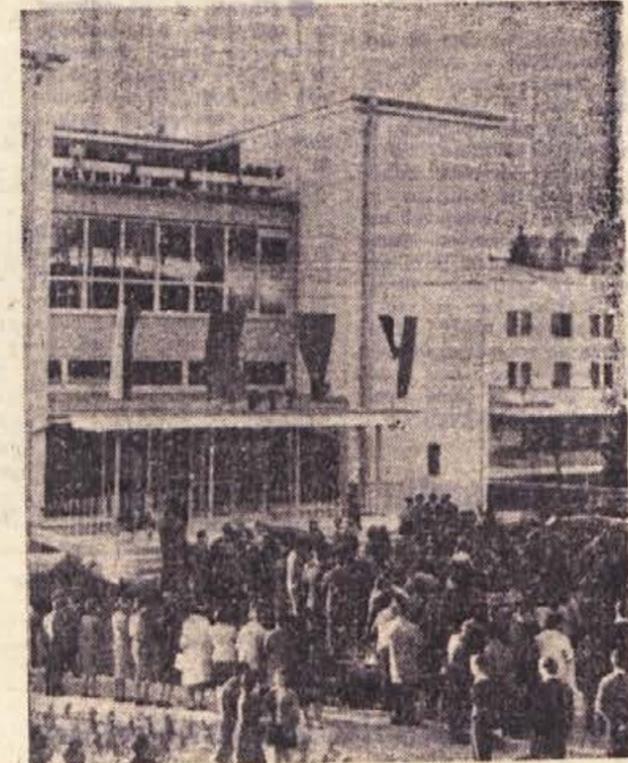
in ustvarila 90 milijonov di-
 narjev prometa. 11-članski
 kolektiv je častno izpolnil
 veliko nalogo. Obrat zelo po-
 greša obratna sredstva, ki bi
 jih nujno potreboval za svo-
 jo osnovno dejavnost — od-
 kup vin od zasebnih proizva-
 jalcev. Letos so odkupili že
 preko 30 vagonov prideka
 nove vinske letine, do nove-
 ga leta pa čaka na vketitev
 še vsaj 40 vagonov novega
 prideka! To količino bo vin-
 ska klet v Metliki lahko od-
 kupila samo, če bo dobila
 potrebna obratna sredstva.
 Mali kolektiv zelo strogo
 upošteva sklep DS in vketi-
 tuje samo zdravo in pristno
 domačo kapljico z ožjega in
 širšega metliškega področja.

SPORED RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 4. NOVEMBRA
 5.00-8.00 Dobro jutro! (Pisan
 glasbeni spored) — 8.05 Pošta-
 ček v mladinski glasbeni re-
 dakciji — 8.30 Cetri ure z an-
 sambiom Mojmirja Sepeta —
 8.45 Arnold Arbón poje sloven-
 ske narodne pesmi — 8.55 Ra-
 dijska šola za nižjo stopnjo —
 9.25 Koncert operne glasbe —
 9.35 Zabavna glasba na teko-
 čem traku — 11.00 Jugoslovan-
 ska sulta Josipa Slavenskega
 — 11.15 Angleščina za mladino
 — 11.30 Sparske, italijanske in
 francoske popevke in melodije
 — 12.05 Tri skladbe Slavka
 Mežica — 12.15 Kmetijski na-
 sveti — 12.25 Zabaven opoldan-
 ski spored — 13.30 Simfonija de-
 la — 14.00 Pevka Lola Novako-
 vič, — 14.15 Glasba za k obe-
 du — 14.35 Naši poslušalci čes-
 titajo in pozdravljajo — 15.29
 Mešani zbor »Slavček« iz Tr-
 bovelj — 15.40 Vedri zvoki —
 16.00 Gremo v kino... — 16.45
 Iz filmov in glasbenih revij —
 17.05 Vsak dan za vas — 18.00
 Aktualnost doma in v svetu —
 18.10 Petnajst minut igra »Lov-
 ski kvintet« — 18.25 Ray Con-
 niff na Broadwayu — 18.45 Naši
 popotniki na tujem — 19.05 Pe-
 mi in pesni jugoslovanških na-
 rodov — 20.00 S citrami po Ev-
 ropi — 20.50 Radijska komedija
 — 21.00 Melodije za prijeten ko-
 nec tedna — 22.15 Plesna glas-
 ba.

— 14.15 Naši poslušalci čestitajo
 in pozdravljajo — 15.30 Majhen
 mozaik opernih melodij — 16.00
 Humorska tega tedna — 16.20
 Dve Griegovi skladbi — 16.31
 Trio v g-molu za klavir, vio-
 lino in violončelo — 17.05 Or-
 kester Mantovani — 17.15 Ra-
 dijska igra — 17.50 Jules Masse-
 net: Divertimento iz scene-
 glasbe — 18.05 Zvoki za razve-
 drilo — 18.30 Sportno popoldne
 — 18.05 Lepe melodije z velikimi
 zabavnimi orkestri — 20.00 Iz-
 berite melodijo tedna — 20.45
 Hammond orgle — 21.00 Nastop
 pa violinist Campoli — 21.26 Vr-
 tijak zabavnih zvokov — 22.15
 Oddaja za naše izseljence.

NEDELJA, 5. NOVEMBRA
 6.00-7.00 Vedri zvoki za ne-
 deljsko jutro — 7.30 Da bi biva
 lepa ura... — 8.00 Mladinska
 radijska igra — 8.37 Iz albuma
 skladb za otroka — 9.05 Zabav-
 na glasba za novi teden —
 9.40 Partizanske tri resne ir-
 ena salija — 10.00 Se pomnite,
 tovariši... — 10.30 Pisan glas-
 beni spored — 11.30 Vije se ce-
 sta mladosti — 11.50 Zabavni
 orkester RTV Ljubljana — 12.05
 Naši poslušalci čestitajo in po-
 zdravljajo — 13.30 Za našo vas
 — 14.00 Pojo »Fante« na vasi-

NOVO POŠTNO POSLOPJE V NOVEM MESTU

V soboto, 28. oktobra, se je popoldne ob 16. uri pred
 novim poštnim poslopjem zbralo nekaj sto Novomeščanov,
 da bi prisostvovali pomembni slavnosti: otvoritvi novega
 poštnega poslopja. Direktorica PTT podjetja Novo mesto
 tov. Dragica Rome je v pozdravnem govoru pozdravila
 predstavnike, med njimi sekretarja OK ZK tov. Franca
 Pirkoviča, podpredsednico OLO inž. Vilmo Pirkovič, pred-
 sednika občine Novo mesto tov. Ludvika Goloba in ostale
 predstavnike občine in družbenih organizacij, zastopnika
 skupnosti PIT Slovenije tov. Jožeta Dobnika in nekatero
 direktorje PTT podjetij iz republike, ki so se slavnosti
 udeležili. V nagovoru je orisala velik pomen novega poš-
 tnega poslopja, ki je osnova za nadaljnji razvoj avtomati-
 zirane telefonije in telegrafije v okraju. Končala je z
 besedami:

Novo poštno poslopje, za katerega lahko trdimo, da je
 med najlepšimi arhitekto nskimi stavbami v Novem mestu,
 naj bo občini, gospodarskim organizacijam, PTT delavcem
 v ponos in dokaz, da je možno z razumevanjem potreb in
 s skupnimi sredstvi uresničiti programe, ki jih zahteva
 gospodarski razvoj okraja.

Za tov. Rometovo je spregovoril predsednik ObLO tov.
 Ludvik Golob, ki je zaželel PTT delavcem, da bi novo
 poslopje kar najuspešneje uporabljali. Predal je ključ
 poslopja predsedniku upravnega odbora PTT enote Novo
 mesto tov. Vinku Uhanu. Gostje in prebivalci so si nato
 ogledali notranjost nove pošte.

DOLENJSKI LIST

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor
 SZDL v Novem mestu — IZDAJATELJSKI
 SVET: Milan Baškovič, Tone Gošnik, inž. Davo-
 rin Gros, inž. Jože Legan, Franc Molan, prof.
 Ema Muser, Maks Pogačar, Miran Simič, prof.
 Tone Trdan, Janez Vitkovič in Viktor Zupančič

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik
 (glavni in odgovorni urednik), Miloš Jakopec,
 Drago Kastelic in Ivan Zoran

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 20
 dinarjev — Letna naročnina 900 dinarjev, pol-
 letna 450 dinarjev; plačljiva je vnaprej. Za ino-
 zemstvo 1800 dinarjev — Tekoči račun pri pod-
 narodne banke v Novem mestu 606-11-3-24 —
 NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo
 mesto, Glavni trg 3 (vhod iz Dilančeve ulice) —
 Poštni predal: Novo mesto 33 — TELEFON
 št. 127 — Rokopisov in fotografij ne vračamo —
 TISKA: Časopisno podjetje »DELO« v Ljubljani